

2013 m. rugsėjo 27 d., penktadienis

Nr. 35 (1049) | Kaina 2,50 Lt

D a i l ē | M u z i k a | T e a t r a s | K i n a s | F o t o g r a f i a

3

„Mūsų klasé“ Nacionaliniame dramos teatre

4

Prasideda teatro festivalis „Sirenos“

5

Apmąstymai ekspozicijoje „Budos šviesa“

6

9-oji tarptautinė Kauno bienalė

A. LEKYTĖS NUOTR.

Apie scenografiją ir šiuolaikinį meną

8

Leos Caraxo „Šventieji motorai“

M. ALEKSO NUOTR.

Kai sapnai piešia muzikinius paveikslus

Giuseppe's Verdi opera „Ernanis“

Edgaras Polauskas

Nuostabu, kad mes, žmogiškosios būtybės, esame apdovanotos galime jausti meno grožį – būtent jausti, o ne matyti, girdėti ar išprotauti. Mažai dalykų šiame pasaulyje prilygsta vidinei būscenai, kuri apima, pavyzdžiui, įžengus į dailės muziejų. Pirmieji žingsniai jame pačiam nebūna užtemdyti jokių bandymų įvertinti ar suvokti to, ką ma-to akys, – jos šiuo atveju tėra langai, pro kuriuos į vidų plūsta sunkiai apčiuopami atmosferos, ypatingos būties spinduliai. Šiai jausenai prilygti gali tik ta trumpa akimirką, kai sėdint operos teatre laukiamas be-prasidedančio spektaklio – kai jau gesta šviesos, sklando tobulai disonuojantys derinamų orkestro instrumentų garsai; tuoju prisidės...

Kai Lietuvos nacionalinis operos ir baletų teatras pranešė, kad pirmaja naujojo sezono premjera taps Giuseppe's Verdi opera „Ernanis“,

pripažinsiu, reakcija buvo nevienareikšmiška. Žinoma, džiugu, kad teatras 200-ujų Verdi gimimo metinių proga ėmësi retai statomo veikalą, tačiau tai komplikuota opera, keilianti beprotiškus iššūkius visiems muzikinės komandos dalyviams: tiesiog žvériškos solistų partijos, sudėtingi chorai, spästai orkestriui. Drėščiau teigti, kad dramaturgijos pozūriu tai viena silpniausiai italų geniaus kūriniai, jei ne pats silpniausias. Faktiškai – miluo opera, kurią galima apibendrinti trumpai: moteris apsuka tris vyrus apie savo mažajį pirstelį, šie pacelii grasinia vieną kitą nužudyti, įvyksta kelios peripetijos ir galiausiai pagrindinis herojus nusižudo. Paprasta ir... nelabai įdomu. Todėl tikra intriga tapo prancūzų režisierius Jean-Claude'o Berutti pažadas perkelti veiksmą į Madride esantį Prado muziejų – įdomi, rafinuota konцепcija. Dailės muziejus operos teatre... Beveik tobulas svajonės išsipildy-

mas ir dviguba atmosferiškumo dozė. Po 2013 m. rugsėjo 14 d. LNOBT išvykusios premjeros jau galime klausti, ar tikrai tas išspildymas buvo tobulas, o gal keli „Ernanio“ portretu potėpiai vis dėlto nevaldomai nuslydo?

Tikriausiai kiekvienas režisierius, savo kūrybiname gyvenime apgyvendinęs išpareigojimą sukurti operos pastatymą, susiduria su tam tikromis problemomis. Jas gali sukelti pačios įvairiausios priežastys nuo itin sudėtingų vokalinų partijų iki nusistovėjusių stereotipų, kurios reikia arba laužyti, arba jiems paklusti. „Ernanio“ atveju, kaip jau minėjau anksčiau, stambiausius pagalius į ratus kaišioja libretas.

Dramaturginė silpnybė, tiesa pasakius, nelabai stebina, turint omenyje šios tekstinės medžiagos sukūrimo aplinkybes. Verdi „Ernanio“ pagrindu tapo revoliucinga Victo-

NUKELTA | 2 PSL.

Kai sapnai piešia muzikinius paveikslus

ATKELTA IŠ 1 PSL.

ro Hugo drama „Ernanis, arba Kas-tilijos garbė“ („Hernani, ou l’Hon-neur Castillan“) – puikus tekstas: gyvas, degantis, sveikai ironiškas ir dailiai ornamentuotas. Be to, įkvė-pęs reikalingą konfliktą, mat „Er-nanio“ stilius labai aiškiai deklaravo romantizmo vėjus, tuo gerokai piktindamas klasizizmo atstovus. Ir kai „La Fenice“ teatras pateikė Verdi užsakymą sukurti operą, po ke-lių nukrypimų į kitus literaturinius kūrinius (Byrono „Korsarą“ ar to paties Hugo „Kromvelį“) kompozitorius apsistojo būtent prie „Er-nanio“ – kaip pats vėliau teigė, jí suža-vėjo teksto dinamika ir puikiai pateikta kova tarp garbės ir meilės. Ir štai tada susidurta su pora proble-mų: viena vertus, kai kurie „Ernanio“ politiniai aspektai kėlė nepasitikėjimą cenzūrai (pavyzdžiu, pjesėje karalius Don Karlas lindi spintoje ir pirmąkart pasirodo publikai iš jos, – kaip sako Verdi kūrybos tyrinėtojas Julianas Buddenas, pats kompo-zitorius veikiausiai suprato, kad ro-dyti Venecijos publikai iš spintos išliuoksėjusi karalių būtų buvę to-lygu savižudybe), kita vertus, pjesę reikėjo sutraukti ir pritaikyti ope-ros scenai. To darbo ēmėsi tuomet dar visai jaunas libretistas Francesco Maria Piave jam pateiktą užduotį lyg ir atliko, tačiau klausimas, kiek kokybiškai, mat pašalinus ryškesnius politinius aspektus ope-roje liko be-veik vien tiktais kvailokais meilės isto-rija, o jos scenos dargi susaistytos ne itin logiškais, dažnai sumišimą ke-liančiais dramaturginiais saitais.

Ir štai klausimas: ką su tokia kom-plikuota medžiaga turėtų veikti re-žisierius? Statyti ją tradiciškai – tai kilpa ant kaklo, nes publika grei-čiausiai tiesiog saldžiai išsimiegos, ir jai to padaryti nesutrukdydys net tik-rai neblogo muzika ar puikus atli-kimas. Statyti ižūliai ir moderniai – irgi abejotina, nes primityvoka medžiaga pernelyg skaudžiai ir nelogiškai disonuotų su originaliu tekstu. Jeano-Claude'o Berutti ir tarptau-tinės jo komandos valia LNOBT „Ernanis“ tarsi stoja tarp šių dviejų polių: spektaklis vienu metu geba būti ir modernus, ir klasikinis. Ope-ros siužetas yra faktiskai visiškai perrašytas; režisierius veiksmą per-kelia į mūsų dienas, nepalikdamas jokių Aragono kalnų ar prabangių rūmų menių. Pagrindinę moteriškos lyties heroje Elvyra jis paverčia da-ma iš paveikslėlio, nutaptyto ne šiaip kokio mėgėjo, o paties išpanų dailės meistro Diego Velázquez; vi-sas spektaklis vyksta Madrido Pra-do muziejuje, kuriame rengiamas Velázquezės tapytų Elvyros portrete-paroda (šiuo atveju Elvyrai vei-dą „paskolina“ Austrijos karalienė Mariana ir Prancūzijos karalienė Marija Teresė), o trys vyrai yra iši-mylyje būtent idealiajų moterų iš pa-veikslėlio. Idėja ištisės graži – moteris kaip meno ševedras. Ši ševedras, kaip ir kiti jo „kolegos“, naktį atgy-ja, išcina pasivaikščioti už savo rē-mų ir sudalyvauna privalomose ope-

ros peripetijoje – gal tai kiek pri-mena vaikišką pasakaite, bet teatr-o scenoje atrodo gana žaviai. Toks siužeto „perkūrimas“, žino-ma, pirmiausiai labai pasitarnavo vi-zialiosios spektaklio pusės kūrė-jams. Prieš žūrovo akis atsiveriantis muziejaus eksterjeras ir rafiniuoti prabangus interjeras (scenografas Rudy Sabounghi) – kone tobulo teatrinio estetizmo pavyzds. Viskas čia apgalvota iki menkiausią deta-lių: jei tai didžiulė muziejaus salė, tai matysime ir parketą, ir tradicio-nio biliardo stalo žalumo audelku muštas sienas, ir šelmiškai spingsin-čius išėjimo ženklus virš durų. Nu-ostabu operos spektaklyje matyti puikiai tai suprasdamas, Berutti sa-vo sceniniam kūrinyje žengė net

teigiamos sumaišties į šiaip jau ga-na darnų bendrą spektaklio vaiz-dą. Spektaklio vizualumą jungian-tis apšvetimas (autorius Levas Kleinas) – pavykės bandymas atkar-toti legendinę Velázquezės paveiks-lų šviesą, pasiektais gražus chiaro-curo efektas. Ir tik kai kur norėtu si švelnesniu atspalviu, ne tokiu ryš-kiu, labiau „velaskesiškų“ žaliai mė-lynos ar oranžinės spalvos tonu.

Taigi, ši režisierius koncepcija yra iš esmės labai vizuali ir savaime pagyvina operą. Bet neturėtume pa-miršti, kad sekmingam operos pasta-tymui būtini ir kiti pavykė dėmenys, ne vien dailus vaizdas. Tikriausiai puikiai tai suprasdamas, Berutti sa-vo sceniniam kūrinyje žengė net

atvaizdas tapo protesto atvaizdu. Tad visiškai logiška, kad maišaujan-tiems „Ernanio“ vyrams (o vėliau – ir pačiam Ernaniui) tokios simboli-ko priskyrimas labai tinkta: viena vertus, pabrėžiama, kad tai yra re-voliucijos vaikai, kita vertus, iškrai-dinamas užtikrintas šiuolaikiškumo, mūsų laikų gūsis. Bet kodėl tuomet reikėjo operos finale tą pačią kaukę užmaukšinti ir Silvai?.. Nes Ernanio maištas atsisuko prieš jį patį? Gal-būt, tačiau iš esmės puiki buvusi ir maloniai nustebinusi idėja pam-ačius šią nedidelę painiau kiek nu-blanko. Idomi detalė pateikiama ir operos finale, kai vienas prie kito guliniu mylimu ir už jų nugarą liepsnojančio Saulėlydžio vaizdas

kad turėtume nekreipti dėmesio į jvairius ne itin logiškus, neišbaigtus režisūrinius sprendimus ir nurašyti juos sapnams? Šalia anksčiau pam-iėtų ne visiškai išbaigtų idėjų būta ir kitų dalykų, kurie gal ir galėtų būti traktojami kaip sapno kūrimo padarinių, bet tikrovėje labiau erzino, nei stebino. Štai kad ir Silva, ku-ris vienoje scenoje sėdi invalido vežimelyje, o kitoje jau žygiuoja kaip šaunus jaunuolis – tokie veiksmai iš pradžių sukuria žūrovui malonai keistą atmosferą, tačiau kai tai kartojama be ryškesnio draminio pa-grindo, visa magija pamažu darosi perregima.

Į akis šiek tiek krinta ir tai, kad šiame pastatyme beveik nėra ryš-kesnių ir detalesnių personažų in-diividualizacijos. Žinoma, sukurti išsimintinus personažus remiantis vien tuo, kas pateikta Piaves tek-ste, būtų labai sudėtinga. Bet kita vertus, juk dar yra Verdi muzika ir labai palankus konceptualus spren-dimas, kuris tarsi savaime turėtų gerokai atpalaiduoti ir paskatinti ieš-koti gana modernios artistinės išraiškos. Tačiau dabar trys operos vy-rai – Ernanis, Don Karlas ir Silva – yra kone vienodai aktyvūs, prab-yllantys vienoda kūno ir charakterio kalba, ir regis, šiek tiek sutrikę. Ir nors solistai tikrai nuoširdžiai vai-dino ir jiems jokiu būdu negalima prikišti sceninės tinginystės, vis dėl-to – ar dėl libreto autoriaus, ar dėl režisierius kaltės visi jie pasirodė esantys schematiški ir nuobodoki. Būta bandymų išpūsti gyvybingesnių spalvų Elvyrai: savo pagrindinėje pirmo veiksmo arijoje ši moteris iš paveikslėlio atgydama tampa kone mechanine lėle Olimpija iš „Hof-mano pasakų“ (dar viena užuomina į „tobulos moters“ idėją), vėliau, nors ir prisiekia amžiną meilę Er-naniui, ji suspėja paflirtuoti ir su Don Karlu, iš po sijono koketiskai kyštelėdama savo dailią baltą koj-tę, dar kitoje scenoje čiumpa pisto-letą. Tačiau visos pretenzijos į įdomiai interpretuotą personažą vis tiek pamažu sumenksta ir Elvyra tampa tiesiog dar viena vyriškų per-ripetijų auka, kuri tikrai niekaip ne-beprimena tobulos, didingos ir ne-pasiemiamos moters iš paveikslėlio.

Kita vertus, šalia ne itin ryškių pa-grindinių personažų tiesiog stulbinai-mai atrodo vyru choras – režisūrų kai puikiai suvaldytas, savo energija visiškai sugriaunantis vadina-mają „ketvirtąjā sieną“, kuri skiria žūrovus nuo scenos. Kai prologo pabai-gejo šie maišautojai susėda parte-riję ant atrailos ir užtraukia savo „dainą“ – dievaži, norisi prisijungti prie jų ir drauge iškeliauti gelbėti Elvyros.

Režisierius galima pagirti ir už tai, kad kai kuriuose epizoduose jis ne-pabijojo į „Ernanį“ pasižiūrėti pro gana stiprius ironijos akinius. Spek-taklyje nuolat žybsi „skanūs“ komiški sprendimai, draugiškai pašiepiant

Marcas Helleris (Ernanis) ir Silvia dalla Benetta (Elvyra)

M. ALEKSOS NUOTR.

apima regint puikiai pažystamojo paveikslėlio „Meninos“ kontūrus ir su-vokiant, kad jis yra... tuščias! „Er-nanio“ scenografijos estetika kiek paslysta gal tik trečiame veiksme, kai scenoje atsiduria perdėtai natū-ralistinės reliktijos stiklo spintose ir atgrasius butaforiškumu akis badan-tis skulptūriškas griozdas (neva Karolio Didžiojo antkapis...). Pagaliau logiškai išnaudota ir scenos technika; pavyzdžiu, kai antrame veiksme Don Karlui atvykus pas Silvą apsi-suka didysis scenos ratas ir mes atsi-duriame anapus paveikslėlių, skambant itin raškiai Verdi muzikai, per nugarą tikrai nubėga šiurpuliai.

Spektaklio kostiumų dailininkė Agnei Kuzmickaitė teko užduotis aprenti ne tik paveikslėlių herojus, bet ir tuos „kasdienybės piliečius“, kurie gyvena šalia jų, tad vienu metu regime puikius, prabangius Velázquezės paveiksluose matomų kostiumų atkartojimus, ir daugiau ar mažiau pavykusius šių dienų mados atgarsius. Štai vyru choras įvilktais į baikeriškas odines striukės, kitose scenose choras vilki muziejaus dar-buotojų rūbus, o trečio veiksmo fi-nale į sceną pasipilia visas būrys ne-nusakomos epochos kostiumų, kurie įneša šiokios tokios nelabai

kelis ganėtinai įdomius kūrybinius žingsnius, kurių užmojai – puikūs, tačiau nesu tikras, ar visada iki galo pavykė.

Operoje kur ne kur vis šméksteli kultūrinės ir meninės citatos, sim-boliai, užuominos, puikiai išvystytas intermedialumas – o tai žūrovą įtraukia į visai smagią „medžioklę“ ir yra sveikintinas. Labiausiai išsimintini prasmimai žaidimai buvo keli: pavyzdžiu, operos prologo pabaigoje vyru choro nariai užsi-deda vienodas baltas kaukes: XVI-XVII a. maištininko Guy'aus Fawkes'o veidą. Šis asmuo 1605 m. drauge su anglų katalikų grupe planavo su-sprogdinti Lordų rūmus (vadinama-sis „Parako sąmokslas“), o mūsų lai-kais jo atvaizdas tapo visuotinai pripažintu revoliucijos simboliumi. Prie šio tapsmo, ko gero, labiausiai prisidėjo 2005 m. sukurtas kultinis Jame-so McTeigue'o filmas „V – tai ven-deata“, kurio maištingas pagrindinis herojus slepia veidą būtent po to-kiu kauke. Toliau sekė ištisa virtinė judėjimų, kurių nariai taip pat dė-vėjo tokią pačią maskuotę (pavyzdžiu, hakerių grupė „Anonymous“, „Occupy“ judėjimas, Tailando pro-testuotojai ir t. t.). Taip pamažu vi-same pasaulyje Guy'aus Fawkes'o

kone idealiai atkartoja kito išpanų tapytojo Rogelio de Egusquizos (XIX a.) paveikslą „Tristanas ir Izolda“ – ir taip matomas vaizdas ne tik tampa dar vienu spektaklio „paveikslėliškumo“ dėmeniu, bet ir sufleruoja Elvyros ir Ernanio poros sąsajas su Tristano ir Izoldos neįmanomos meilės istorija. Puikus, bet iki galo taip ir neįplėtotas sprendimas trumpam paversti Silva pačiu Velazquezu: vienoje iš scenų senasis didikas dė-vi paveikslėlio „Meninos“ matomą sa-ve jamžinuso išpanų dailės genijaus apdarą (beje, tai vienintelis Velázquezės „autoportretas“) ir netgi matome Silvą piešiantį tą patį pa-veikslą – blankioje drobėje išryškė-ja tik Marijos Margaritos (ar, šiuo atveju, Elvyros) figūra. Tačiau ši in-trigujanti detalė toliau niekaip ne-sivysto ir belieka ją nurašyti papras-tiausiam Silvos noruiapti savotišku tobulosios Elvyros kūrėju ir šeimi-ninku.

Dar prieš premjerą spaudos kon-ferencijoje režisierius prasitarė, kad šiame spektaklyje norėjo sukurti sapno atmosferą, suvirpinti tą plo-ną liniją tarp realybės ir fantazijos. Reikia pripažinti, kad daugeliu at-vejų jam tai puikiai sckësi, tačiau ar tokia deklaracija taip pat reiškia,

I skirtingas puses

„Mūsų klasė“ Lietuvos nacionaliniame dramos teatre

Milda Brukštutė

Toks buvo mūsų gyvenimas, – sa-ko baisios tragedijos, įvykusios ma-žame Jevabnės kaime Lenkijoje, liudininkai, Tadeuszo Slobodziane-ko pjescė „Mūsų klasė“ personažai. Jie nieko neanalizuoją, nesigina, pasakoja tik tai, kas iš tikrujų buvo. Holokausto tema dažnai manipuliuoja, tačiau skaitant šią lenkų dramaturgo pjescę netenka abejoti jo nuoširdumu. Šis kūrinys nebando kažkam įtikti. Bendraklasius istorija pasakoja apie paprastus žmones, iš kurių bet kuris galiapti (ir tampa) žudiku.

Šioje pjeseje yra labai daug veiks-mo, slėgiančios informacijos, skirtingų charakterių. Todėl atrodo, kad pačiam jos pastatymui, neatmetant dramaturgo noro papasakoti istorija, reikėt kiek įmanoma daugiau santūrumo. Kadangi spektaklyje su-siduriame su priešingu režisierės sprendimui, gana sunkiai pavyksta rasti bendrų dramaturgijos ir šio jos pastatymo sąlyčio tašką. Atrodo, kad smarkiai skiriasi šiu kūrėjų tiks-lai liečiantis prie sudėtingos Holokausto temos, panašu, kad režisie-rė šiuo klausimu taip ir liko be jokio aiškesnio tikslo. Vis dėlto jokiais bū-dais negalima sakyti, kad Ross i sa-vo darbą pasižiūrėjo at mestinai. Šis pastatymas, kaip reta mūsų teatrui, buvo preciziškai išbaigtas – nė vienos scenos, nė vienos detalės nepa-liekant likimo valiai, be jokių dvejonių drąsiai žengiant savo pasirinktu, nors nežinia kur vedančiu keliu. Jau vien iš šio tvarkingumo galima su-vokti, kaip smarkiai spektaklis dvel-kė šalciu, kad Jame nebuvu palikta

vietos nė vienai tikrai emocijai.

Spektaklis, pabėgęs nuo pjescė turinio, visomis jégomis atsirėmė į jos formą. Kadangi tai yra praeitis, buvo pasirinktas atsiribojušių pasa-kotojų vaidybos būdas. Aktoriai (ypač jauniosios kartos) veikė kaip varikliai. Jie greitai, lyg būtų prisuk-ti, bérę vienas po kito savo tekstus, kuriuos iliustruodavo atitinkamas trafaretinis veiksmas. Aktoriai, kuri-e ne itin skyrėsi savo balsais ir iš-oriniai bruozais, apskritai neteko jokio skirtingumo, jie teliko tik puo-lėjai arba puolamiej. Vienintelis Mariaus Repšio vaidinamas Abramo (1920–2003), greičiausiai to-dėl, kad tévelių pageidavimui mokė-si Amerikoje ir sugerbėjo išvengti visos to mēsmalės, turėjo tikrą, nors ir gana šablonišką charakterį. Jo pakiliu tonu skaitomi laiškai bu-vo vienintelė atvara besūsinčiam košmarui scenoje. Greičiausiai prieš savo valią tikros, ne charakte-rinės, gvybės turėjo vienintelė Miglės Polikevičiūtės vaidinama Dora (1920–1941), atklydusi tarytum iš kit-o spektaklio, turbūt nesugebėjusi atskratyti jautrumo ir įtūpsti į Ross diktuojamus spektaklio rémus. Tai-gi ta premjeros dieną, kai vaidino ši aktorė, žiūrovai galėjo išgyventi ir režisūriams pastatymo sprendi-mams prieštaraujančią empatiją.

Nepaliaujamo sukimosi išpūdį kūrė ne tik likusių aktorių vaidyba, bet ir nuolat grojanti muzika (kompozitorius – Antanas Jasenka). Spektaklio kompozitorius perkūrė žinomiausius to meto kitų autorų kūrinius, be to, pasikvietė simfoninio orkestro variniu pučiamuji mu-zikantus (Darius Bažanovas, Edvar-

Jucius, Algirdas Januševičius, Julius Račkauskas, Darius Žylė). Dažniausiai gana lengvas, tačiau la-bai garsiai atliekamas ar įjungiamas ritmas nedavé ramybės nuo pat spektaklio pradžios. Ši muzika kartu su aktoriais sudarė tam tikrą są-jungą, jie kalbėjo ir veikė jos dik-tuojamu, nelcidžiančiu susivokti tempu bei atsainiomis, viską nive-liuojančiomis tonacijomis. Tai iš spektaklio veikėjų atėmė visą atsa-komybę, nes buvo sukurtas visus išsukusių, susimystytų neleidžiančių „tokio laiko“ pinklių išpūdis. Viskas čia vyksta be jokių paaškinimų: ne-žinia kodėl ir už ką, tiesiog greitai.

Nors taip pat šalta, bet kitokia nuotaika tvyrojo scenografijoje (scenografas – Marius Jacovskis). Virš scenos kabojus sunkios, gerokai pasvirusios lubos, labai jau aiškiai vaizduojančios nuolatinę vis naujų nelaimių griūtį, pasaulio pakrikimą. O jų centre esantis tuščias apskriti-mas kėlė asociacijų su kaminu, i jį iš tiesų vienoje scenoje buvo métomas skrybėlės. Žinoma, neapsieita i be mokyklinės lentos. Ji čia skir-ta užrašyti tekstą, kurio dėl išsiau-tėjusio veiksmo nebepavyksta iki galio raiškiai pasakyti. Taigi ši istorija mums pasakojama labai tvar-kingai, išdėstoma kaip mokykloje, kai prašoma ne galvoti, o išsiminti pagrindinius faktus. Iš tiesų niekas negalėtų skystis, neva kažkas buvo praleista. Čia netgi buvo paaškin-toveiksmo subtilybės, pavyzdžiu, parašant, kad „orgazmas, patiria-mas seksualinės prievartos metu, nėra įrodymas, kad auka mėgauja-si“. Taigi vėliau vykudos Doros (Miglė Polikevičiūtė arba Toma

„Mūsų klasė“

M. WALTARI NUOTR.

Vaškevičiūtė) prievertavimo scenos bei jos išpažinties mums neberekė-jo stengtis suvokti, viskas jau buvo paaškinta ir įkalta į galvas.

Kaip jau buvo galima suprasti, tai, kad viskas dėstyta labai šaltai, dar nereiškė, kad čia pasitikima žiū-rovi. Siaubui sukurta scenoje buvo medžiaginės, tarytum apdegusios lėlės, jos pasitarnaudavo tam, kad būtų išsaugoti sveiki aktorių kūnai. Jeigu kuris nors veikėjas kitu buvo spardytas, neapsieita be šaižaus vi-sa tai iliustruojančio garso. Pasinaudota ir banaliu aido motyvu, aug kartu pakartojuant vieną ar kitą fra-ze, pavyzdžiu, „ne, negana“. O ant scenos grindų voliojos daugybė šaukštų, simbolizuojančių mirusiu žmonių kaulus, jie čia – kaip nuola-tinis priekaištas, draudžiantis tiek veikėjams, tiek ir žiūrovams pamirš-ti tai, kas buvo. Spektaklyje pasa-kojama istorija niekuomet nepali-e-kama be išraiškingų, tiesmukų jos iliustracijų. Visa tai be galio sumen-kina, ižemina pačią temą. Nesakau,

kad reikia jvairiausiais būdais virkyti žiūrovą (neapleidžia mintis, kad režisierė netgi turėjo tokį norą), tačiau norėtusi, kad jam būtų leista šią istoriją, jeigu jau pasirink-ta tokia pjescė, išgirsti.

O dabar visa spektaklio stilistika primena tik paprastą veiksmo, gal net nuotykių filmą su įtemptu psi-chologiniu siužetu. Daug krauso, mušynių, slapstymosi, bėgimo, meilės, o svarbiausia, viską prasukant gretutinė tempu. Panašu, kad tai téra dar vienas teatro mėginimas mė-gautis savo paties formomis, nie-kam kitam be paties teatriškumo nenorint užleisti svarbiausios vietas. Kartu tai byloja apie visišką teksto nesupratimą ir primena tai, kad šiai režisierių visuomet daug geriau sekėsi dirbt su gerokai paprastesnėmis dramomis (Gabrielės Laba-nauskaitės „Raudoni batraiščiai“ bei Lauros Sintijos Černiauskaitės „Liucė čiuožia“), kurioms suprasti néra būtinė didelis išklausumas, o pastatyti – subtilumas.

ATKELTA IŠ 2 PSL.

tys ne tik patį kūrinį ir jo persona-žus, bet ir operos žanrą apskritai – ir tai daroma be jokio pykčio ir labai subtiliai. Štai kad ir visiškai nedide-lis epizodas pirmame veiksmے, kai visi kartu dainuodami „No, no, qu'est' alma, in si fiero momento“ Er-nanis, Elvyra ir Don Karlas išsiri-kuoja scenos prickye a la „dabar mes tiesiog stovésime ir dainuosi-me Verdi ansambl“¹. Arba beveik tobulai kičinė meilės scena nakti-niame muziejuje, kai skambant ero-tika alsuojančiai dueto muzikai Er-nanis iliustratyviai pakimba virš tyrosios Elvyros; pabrėžtinai pom-pastiškas masinis pasivaikščiojimas trečiojo veiksmo pabaigoje (čia te-trūksta, kad kas nors iškilmingai į sceną išjotų ant arklio); gardaus ab-surdo pripildytas finalinis jaunave-džių šokis. Tokių epizodų esama ir daugiau, ir juos gaudyti iš tiesų vi-nas malonumas.

Vis dėlto didžiausiai premjeriniu vakaro malonumą dovanovo operos valdovė Muzika. Reikia pripažinti, kad buvo išties įdomu gyvai išgirsti šią retai atliekamą operą ir suvokti, kad joje esama labai neblogū muzi-kinių momentų – mes pratę prie-

„Otelo“, „Don Karlo“ ar „Trubadū-ro“, „skanumyn“, tačiau akivaizdu, kad ir ankstyvoji Verdi kūryba sle-pia malonių staigmenų, atsiskle-džiančių ansambliuose, kompozitoriui būdingoje ritmikoje, choro ir solistų partijose.

Todėl itin džigu, kad spektaklio muzikos vadovas ir dirigentas iš Italijos Gianluca Marciano (pakeitęs traumą patyrusį kraštietį Giampaolo Bisanti) tas staigmenas deramai išgvildeno ir Lietuvos nacionalinėje operoje, sakyčiau, užkūrė tikrą rokenrolą. Jo dėka teatro orkestras skambėjo gaivai, kokybiškai ir „ver-diškai“, subtiliai akompanavo solis-tams ar uždegdavo tikrus emocinius laužus. Tą patį galima sakyti ir apie chorą (vadovas Česlovė Radžiūnas) – jau esame iprate, kad šis ko-lektyvas scenoje pateikia puikų sa-vо sunkaus darbo variantą, bet ši kartą jis, regis, tiesiog pranoko sa-vę. Vedamų dirigento, tiek choras, tiek orkestras kūrė autentišką Verdi muzikos poveikį: mūsų dienomis tokį dažniausiai galima pajusti klausant kokybiškų įrašų, o dabar, prašome – čia ir dabar, ir Lietuvoje. Puiku. Vienintelis dalykas, kurį galima būtų prikišti – tai retuose epizoduose pasitaikęs garsinio ba-lanso tarp orkestro ir solistų nebu-

vimas (pavyzdžiu, pirmo veiksmo Silvos kabaletoje).

Solistų komandos „Ernanyje“ bū-ta tarptautinės. Šalia mūsų operos solistų dainavo amerikietis Marcos Helleris, atlikęs pagrindinį vaidme-nį – puikus heroiniūs, dramatinis te-noras, talentingai valdantis vokalą. Nors premjerinį vakarą jo balsas bu-vo kiek pavargęs, dėl kažko kito skystis nelabai pavykty – nenusako-mai sudėtingą Ernanyje partiją bu-vo padainuota ir tvarkingai, ir aist-ringai, o toks derinys visada sukuria kokybės pojūtį. O ir personažas, kiek tai leido režisūrinis ir libreto piešinys, buvo sukurta su atsidavi-mu ir atsakomybe.

Ernanyje mylimosios Elvyros partiją atlikusi italė Silvia dalla Benetta sužavėjo savo bel canto tradiciją šlovinančiu vokalu, kuriame minkš-tumas ir apvalumas derėjo su dra-matinės koloratūros „sidabru“. Vie-ną sunkiausią soprano skirtų arlijų „Ernani, Ernani involami“ ji sudai-navo su fantastišku stiliaus pojūčiu, lengvai ir grakščiai, kažkuo net pri-mindama legendinės Rosos Ponselle šios arlijos interpretaciją. Deja, iš viso solistų kolektyvo būtent jos bal-sas labiausiai nukentėjo nuo neto-bulos teatro akustikos, ir kartais – ypač ansambliuose – visiškai pra-

nykdavo. Ši trūkumą kiek kompen-savo aktyvi solistės būtis scenoje ir akivaizdus aktorių talentas.

Maloniai staigmena tapo baritone Arūno Malikėno interpretuotas Don Karlas. Juk ši solistė jau esa-me ipratę matyti sekmingai sukur-tuose komiškuose vaidmenyse, o čia – tokia dramatinė partijai! Ir puikiai pavykusi: balso išlaikant tinkamą dermę tarp reikalingos jė-gos ir subtilumo, o aktoriene pras-me kuriant savotišką, lengvą šiuo-laikinių politikos pasaulio atstovų parodiją. Viskas labai skoninga ir profesionalu.

O štai didžiausiai spektaklio atradi-mu tapo bosas Tadas Girininkas. Geriau pagalvojus, gal kiek juokin-ga sakyti „tapo atradi-mu“, mat šis jaunas solistas atradi-mu tampa kon-e kiekviename spektaklyje, kuria-me dalyvauja. Puikiai pasirodės LNOBT „Lohengrine“, čia jis kuria užtikrintą senojo didiko paveikslą ir žengia dar vieną žingsnį aukštyn. Labai Silvos personažui tinkantis sodriai tamsus vokalo skambesys, sceninė charizma – ir nereikia nie-ko daugiau. Bravo.

Mažesnišias partijas atlikę Ra-failas Karpis (Don Rikardas), Ar-vydas Markauskas (Jagas) ir Laura Zigmantaitė (Džovana) taip pat

tvarkingai išpildė visus kompozito-rius, režisierius ir dirigento rei-kalavimus, o ypač džiugino Rafaelio Karpio indėlis į ironišką spektaklio atmosferą.

Taigi, galutinis išpūdis apie spek-takli gana dvejopas: nors jo koncep-cija savaime itin įdomi ir stipri, aki-vaizdžiai kurta išmanančių žmonių, o muzikinė dalis – iš esmės labai vy-kusi, vis dėlto visiškam „Ernanyje“ išispildymui kažko pritrūko. Ve-i-kiausiai – nuoseklumo, tvirtesnio lo-ginio pagrindo, nepaisant bandymo su-kurti sapno atmosferą; juk ir sap-nams neretai reikia bent kažkokį rėm... Ir jausmo po spektaklio bū-ta būtent tokio, „per vidur“ – nei visiško susižavėjimo, nei astraus nu-sivylim. Ar toks efektas teigiamas – sunku pasakyti, nes juk visada norisi vienokių ar kitokių meninių sukré-timų. Kita vertus, tikriausiai sunku būtų paneigt, kad toks operos pa-statymas bent jau Lietuvoje yra uni-kalus dalykas, turintis potencialo būti patrauklus labai įvairoioms žmonių grupėms, pradedant menotyri-ninkais, baigiant maištaujančiu jau-nimu. O labiausiai – pasiūligusiems bent trumpo pabuvimo pasakos sapne, kur gal ir ne vissas logiška, bet nušiesta magiškosios Velazqu-ezo rankomis nutapytos dvasios.

Savitos idėjos per klasikos prizmę

Režisieriaus Davido Doiašvilio spektaklis „Sirenose“

Davidas Doiašvilis, šiemet atvykstantis į tarptautinį festivalį „Sirenos“ su Williamo Shakespeare'o „Makbeto“ pastatymu, Gruzijoje yra vienas ryškiausių šiandienos teatro režisierų. Vos pasibaigus „Sirenom“, Gruzijoje prasidės tarptautinis Tbilisio teatro festivalis, kurio uždarymui irgi pasirinktas D. Doiašvilio pastatymas pagal Shakespeare'ą. „Mano Makbetas, – lankoniškai pristato spektaklį D. Doiašvilis, – tai lemingas klaidas darantis jaunas žmogus.“

Shakespeare'o „Makbetas“ teatro pasaulyje yra žinomas kaip pjese, kurios nerekomenduojama imtis – teigiama, jog ji neša nelaimę ir joje vaidinantys ar prie kūrybinio proceso prisidedantys menininkai turėtų būti ypač atsargūs.

Kaip vienamei interviu pasakoja žymus gruzinų vertėjas Manana Antadze, ir gruzinų „Makbeto“ pastatymą lydėjo keisti sutapimai. Vos gavęs vaidmenį sunkiai susirgo pagrindinis aktorius, netrukus teatrui paliko grimuotoja – vieni sako, jog jai buvo pasiūlyta didesnė alga kitame teatre, kiti – kad pabūgo Makbeto prakeksmo. Šiaip ar taip, jau kitą dieną ji buvo rasta negyva liftu duobėje ir nickas negalėjo paaiškinti, kaip išviko nelaimingas atsitikimas.

Tačiau D. Doiašvilis neišsižadėjo minties statyti spektaklio. Tekstą jam vertė minėtas vertėjas, Tumanavičių teatro asociacijos iškūrėjas, besirūpinantis gruzinų dramaturgija ir literatūra. „Mano inspiracija vertimui buvo režisieriaus D. Doiašvilio vizija, – teigia M. Antadze. – Man buvo pasiūlyta versi „Makbeta“, tačiau prieš sutikdamas išklausiai labai konkreti Davido konceptą. Tai pasirodė taip patrauklu, kad émiausia nepaisydamas sunkaus proceso, kuris buvo dar sunkesnis nei baiminaus, tačiau – ir daug įdomesnės.“

Savo pasirinkimą susieti gyvenimą su teatru D. Doiašvilis vertina netgi kiek fatališkai: „Visuomet ži-

Davidas Doiašvilis

nojau, kad būsiu teatro režisierius, nikuomet nesu galvojės apie kitą profesiją. Tačiau jei gebėčiau kitose srityje būti geresniu žinovu ar specialistu, to ir imčiaus. Deja – arba ne, esu teatro režisierius ir kituose srityse negalėčiau.“

D. Doiašvilis mokėsi Gruzijos valstybiame teatro institute pas garsų to meto rusų teatro ir kino režisierų Michailą Tumanavičių ir buvo laikomas pažangiausiu jo studentu. Pasak ir su M. Tumanavičių dirbusio M. Antadzės, „Edinburgas lig šiol atmena Tumanavičių „Don Žuaną“. Garsusis režisierius mirė 1996 m., būdamas 75-erių, repetuodamas „Vyšnių sodą“.

D. Doiašvilis teigia džiaugėsis savo mokytoju: „Manau, geri pedagogai yra tie, kurie nedaro itakos savo studentų stilui, bet suteikia jems galimybę iegyti visus reikiamus gebėjimus. M. Tumanavičių buvo vienas iš tokų mokytojų, todėl visi jo buvę studentai – tokie kaip Robertas Sturua, Rezo Chkeidze ir pan. – yra visiškai skirtingi ir išsiširkiantys savo teatriniemis paieškomis.“

D. Doiašvilis dažniausiai stengiasi reikšti savo idėjas per klasikinės dramaturgijos prizmę. Jo pirmieji darbai buvo paremti Isaako Babelio „Marija“, Gustavo Flaubert'o „Madam Bovari“, Ryunosuke Akutagawos „Idioto gyvenimu“. Dažnai

režisieriaus kūriniuose scenoje galiama girdėti ir klasikinį Williamo Shakespeare'o žodį: „Pasaulijye yra 32 ar 33 galimi siužetai, – sako D. Doiašvilis. – Shakespeare'as išnagrindėjo juos visus neįtikėtinai puikiai. Ar logiška ieškoti kažko geriau? Be to, dirbdamas su jo dramomis kaskart stengiuosi jas perskaityti kitaip, perleisti per savo suvokimą ir patirtis. Visuomet sau užduodu klausimus, kylančius iš dramaturginio teksto, o autentiški atsakymai pasufleroja stiliu spektakliui.“

D. Doiašvilis yra statės ir operą, operetę, taip pat šiuo metu yra Tbilisio muzikinio ir dramos teatro direktorių. Tačiau nepaisant akivaizdaus polinkio į klasikinę dramaturgiją, jau nasis režisierius nesibaimina eksperimentuoti ir dokumentinio teatro pagrindais bei... kategoriskai siekia išvengti cenzūros.

D. Doiašvilis, norėdamas pastatyti spektaklį „Džinsų karta“ ir neįgavęs leidimo to daryti jokiame valstybiame teatre, vis tiek émési kūrybinio proceso, tikėdamasis, jog iki spektaklio gimimo pavys rasti vietą jam pristatyti. Taip ir atsitiko – D. Doiašvilio spektaklis apie 1983 m. lapkritį iš Tbilisio į tuometinį Leningradą skridusius ir lėktuvą užgrobusius jaunus gruzinų intelektualus – aktorius, menininkus, mokslinkus, – siekusių, kad pilotas nugabentų keleivius į laisvą Turkią ir išlaisvintų nuo Sovietų Sajungos priespaudos, ligi šiol yra Gruzijos „Laisvés teatro“ repertuaro dalis.

„Tai lig šiol buvo vienintelis karas, kai rinkausi tokio tipo dramaturgiją, siekdamas kalbėti apie tabu tapusias netolimos praeities temas. Gruzinų publiką turėjo galimybęapti tiek košmariško išvykio, tiek spektaklio apie jį liudininkais. Mūsų „Džinsų karta“ – tai spektaklis ir apie buvusį sovietų užsienio reikalų ministram, vėlesnį „demokratiką demokratinės Gruzijos“ prezidentą. Mūsų spektaklyje veikia sovietas Eduardas Ševardnadzė, tuo

metu politikoje save pozicionavęs jau kitai. Kai statėme šį spektaklį, joks teatras nenorėjo mūsų išsileisti. Tačiau galiausiai savo tikslą pasiekėme. Manau, visuomenė būtina priminti ir prisiminti savo pačios klaidas po kurio laiko – negalima jų pamiršti, kad jos nesikartotų, – sako D. Doiašvilis, nepamiršdamas „Aeroflot 6833“ užpuolimo metu žuvusių nekalto keleivių ir skrydžio

kius. Bet atspindi ir visai nesenus išvykius, kankinusius Lietuvą. Tai bet kuriai priespaudos ar diktatūros kamuojamai šaliai pritaikomas siužetas. Skiriasi tik išraiškos priemonės, bet struktūra visuomet išlieka ta pati.“

Kalbėdamas apie Lietuvą režisierius prisipažįsta dievinantis Lietuvos teatrą ir laikantis jį ne tik geriausiu posovietinėje erdvėje, bet ir

„Makbetas“

komandos narių bei „laisvos visuomenės ir geresnio gyvenimo link“ tikėjusiu nuskristi užpuolėjų, nuteisytų myriop.

Apie tai, ko visuomenė neturėtų pamiršti, režisierius kalba ir šimtmeciu senumo tekstais, kurių veiksmas ir šiandien žiniasklaidoje galėtų pasipuošti „karštų naujienų“ ar „kriminalų užsienyje“ rubrikų vertomis antraštėmis. Nuo valdžios troškulio ir kruvinų to siekimo priešmonių išprotėjanti moteris ir dėljos į moralinį žlugimą žengiantis myliamasis – pagrindiniai spektaklio veikėjai, festivalio lyginami su visiems žinoma Bonnie ir Clyde'o pora.

Makbėtų istorija vyksta politinės sumaištis fone, artimame ir neseno Gruzijos nuotaikoms. Tačiau, kaip teigia D. Doiašvilis: „Taip, „Makbetas“ atspindi Gruzijos išv-

apskritai moderniam pasaulyje. „Džiaugiuosi, kad lietuvių teatras dažnai gastroliuoja Gruzijoje ir kad turėjau galimybį susipažinti su Oskaro Koršunovo, Eimunto Nekrošiaus bei kitų šios šalies režisierų darbais. Šiek tiek jaudinuosi, nes lietuvių publiką turėtų žinoti, kas yra geras teatras, ir ją nustebinti sunku. Tačiau tikiuosi, kad „Makbetas“ nepaliks abejingų“, – viliasi režisierius D. Doiašvilis.

„Makbetas“ bus rodomas Lietuvos nacionalinio dramos teatro Didžiojoje salėje spalio 4 d. 18.30. Po spektaklio vyks susitikimas su jo kūrybine komanda. Susitikimą moderuos teatologė Ramunė Marcinkevičiūtė.

PARENGĖ
VIKTORIJA IVANOVA

Anonsai

Prasideda teatro festivalis „Sirenos“

Dešimtasis Vilniaus tarptautinis teatro festivalis „Sirenos“ šiais metais vyks rugsėjo 26 – spalio 6 dienomis. Užsienio programoje laukia trupių iš Didžiosios Britanijos, Italijos, Norvegijos, Gruzijos ir Latvijos. Lietuviškoje programoje bus parodyta daugiau nei 10 spektaklių. Tai naujausi Oskaro Koršunovo, Eimunto Nekrošiaus, Gintaro Varno, Jono Vaitkaus, Yanos Ross, Vido Bareikio, Pauliaus Ignatavičiaus, Rugilės Barzdžiukaitės ir Konstantino Bogomolovo darbai.

Martyno Budraitės, „Sirenu“ direktoriaus, teigimu, nuo pat pirmųjų gyvavimo metų festivalis „signalizavo“ drąsą, novatoriškumą, aktualumą ir nesitaikymą su teatriniems konvencijomis. „Toks jis išlieka iki šiol: narsiai reaguojantis išsūkius – tiek

„Pera Giuntas“

dabarties, tiek paties teatro. Per dešimt metų užaugo ir susiformavo smalsi bei atviru festivalio auditorija, kuri be jokių išankstinių nuostatų priima unikalų menininko žingsnių“, – sako Martynas Budraitis.

Šiuo metu programos orientyrai – modernioje scenoje originaliai at-

gimstantis klasikinis tekstas ir anarchistika muzika. Užsienio spektaklių programoje bus pristatytos trys klasikinių pjesių interpretacijos, drąsus latvių živilgsnių į netolimius istorinius išvykius „Legionieriųose“ ir nerimstantys skirtingu žanru žonglieriai – grupė „Tiger Lillies“.

„Jubiliejiniais metais žiūrovams norime pristatyti režisierius, nebijančius susigrumti su laiko patikrinata ir, atrodytų, nepajudinama klasika. Talentingi ir nieko nebijantys kūrėjai drąsiai interpretuoja puikiai pažystamas pjeses, atveria netiketąs jų prasmes, patvirtina jų aktualumą. Neretai – nepatogū ir verčianti maštysti. To „Sirenos“ ir siekia. Jau dešimtmetį“, – pasakoja Audra Žukaitė, festivalio meno vadovė.

Euripidas, Williamas Shakespeare'as ir Henrikas Ibsenas – prie šių teatrinių asmenybų grįs sūj metų „Sirenos“. Emmos Dante (Italija) vadovaujama nepriklausoma teatro kompanija „Sud Costa Occidentale“ parodys sicilietsku temperamentu trykštantį ir gyvos muzikos lydimą spektaklį-koncertą „Medéjos link“. Davidas Doiašvilis (Gruzija) pristatys užburiančią ir fantastmagorišką „Makbeto“ versiją. Oskaras Koršunovas ir Oslo nacio-

nalinis dramos teatras parodys „Pero Giunto“ pastatymą, už kurį Norvegijos teatras apdovanojimuse O. Koršunovas buvo pripažintas geriausiu režisieriumi.

Jaunas latvių režisierius Valteris Silis, užuot vartęs senus literatūros tekstus, atsigręs į skaudžią savo šalies istoriją gluminančiam ir lietuviams ypač aktualiam spektaklyje „Legioneriai“. Režisierius dinamiškai ir su neįtikėtina energija „spjauodos“ humoru, kontekstais ir istoriniuose faktuose, kvestionuodamas autentišką žiūrovo živilgsnį į praeities išvykius.

Festivalį užbaigs makabriškieji „Tiger Lillies“, kurių programoje ne tik juodo humoroo ir melancholiško liūdesio pilnas koncertas, bet ir muzikinis vizualus spektaklis pagal anglų poeto Samuelio Taylor Coleridge'o poemą „Eilės apie seną jūreivį“.

„SIRENU“ INF.

Paulius Normantas ir kalnu dvasingumo turtai

Apmastymai ekspozicijoje „Budos šviesa“ VDA galerijoje „Akademija“

Regimantas Tamošaitis

Paulių Normantą pirmiausia matau kaip žemaitį: ketas, užsispypęs, atkakliai tempiantis dvaines budizmo kultūros vertėbes į Lietuvą. Tai tipiško kaimo žmogaus įprotis pamatyti, kas yra vertinga, turėti tuos vertingus dalykus, apsirūpinti, parsinešti namo, i savo kiemą, į Lietuvą. Ir niekas to išročio nepakeis, ypač jeigu esi žemaitis.

Spėju, kad žemaitis Paulius pabėgo į budizmo kraštus, kad išsigelbėtų nuo savo paties chaoso ir suvaldytų nežabotą energiją. Tik kalnai, reikia manyti, užgrūdina ir drausmina.

Šiuo požiūriu Paulius mano akyse kaip ir nėra tikras budistas. Jam svarbu ne tik pamatyti ir įsidėti į širdį, bet ir turėti. Taip pat jis savo laikseną deklaruoja kaip Budos kareivio kelia. Manau, kad budizmas nėra kovos ir kario kelias, kuriuo save krikštija Paulius, – lyg būtų koks vikingų ar normandų palikuonis. Bet gal yra, kas žino? Jo pavardėje slapy kovos už gyvenimą valia: noras! Gal noras manyti, mastyt, bet noras visada yra individualus ir agresyvus pasaulio atžvilgiu. Budizmas moko nieko nenorėti.

Budizmas – tai ramybė, atsiadėjimas, išnykimas visumoje, tos norinčios būti individualybės dekonstravimas. Juk esame save regeneruojančios karminiai mechanizmai, *skandhu* rinkiniai, beveik automatai. Jeigu būtume pilnatvaiškos savaiminės vertės asmenybės, kokiomis save siekiame matyti Vakarų civilizacijoje, iš kur kiltu tokia beprotiška mintis: nutraukti egzistenciją, išsilaisvinti iš *samsara* – iš troškimų ir geismų karalystės, kuri yra amžina gamta, begale pavidalų regeneruojanti save, tokia vitališka homeostatinė sistema. Karminis individuas, *samsara* iliuzinė formacija, bando primesti pasauliui savo valią, nors tas jo psichikos judesys yra instinktyvus veiksmas, kaip kūdikio riksmas, kuriuo šis pradeda savo egzistenciją. Riksmu individuas ir baigia, tik jau ne tokiu garbiu, nes jėgų nebéra ir tie troškimai išgesę. O kartais žmogus sugeba nuriunti ir susitaikioti su pasauliu – tokį vadiname nušvitusi. Jo šviesoje nebéra jo paties, tik kosminio Budos švytėjimas. Bet Paulius, manau, ne toks. Dar ne toks, nes kitaip jo čia nematytume.

Prie susitaikymo ir veda visas religijos, nes susitaikymas yra savasties paketimas, jos sugrąžinimas į pirminę būklę, į šventą būtį, kuri tokia buvo, yra ir bus. Ji yra gal net be žmogaus, be žmogiškosios substancijos. Nes žmogaus asmuo šiam kelyje, šiose laiko transformacijose yra tarsi kokia esminė liekana (Viktorijos Daujotytės sąvoka). Asmuo kaip esminė žmogiškumo liekana – mes jos niekaip nesuprantame ir nerandame jai vienos amžinybės perspektyvoje.

Kas man yra tie sakraliniai budizmo objekta, kuriuos su tokia energija kaip skruzdė surinko ir į Lietuvą parvilkė budistus apsimetęs žemaitis Paulius? O kiek jam energijos ir pinigų tai kainavo! Koks pasiaukojimas! Juk kaip piligrimas galėjo jais pasidžiaugti vietoje, kur radės, ir nešiotis širdyje. Juk su šventenybėmis taip ir reikėtu elgtis. Kitaip ir Jeruzalė būtų išstampyta po gabalėli po visą krikščionišką pasaulį. Bet ne. Pauliui sakralinius objektus reikia įsigyti, turėti. Kodėl? Nežinau. Ar tai kolekcionieriaus aistra, tokia priklausomybės forma? Visi mes esame daiktų rinkėjai, nes per juos patikimiau prisirišame prie pasaulio tikrovės. Rinkdamis iš tvarkydamis kokius nors daiktus, klasifikuodamis objektus darome tvarką savo šamonėje, iš daiktiskumo chaoso kuriame prasmą kosmosą, stegiamo vienidinę ir išorinę darną. Ir tada jaučiamės ramūs. Bet toji darna (*dharma*, tvarka, aiškumas, ramybė) yra tik intencionali idėja, šamonės siekiambė, tobulybės ilgesys. Tokio tikslo nėkada nepasiaksi, nėkada nenurimisi, visų daiktų nesurinksi ir pasaulio nekontroluosi, o bent kiek sutvarkytą ir nuramintą šamonę nešiengiamai vėl sutrikdys nauji reiškiniai, nauji daiktais. Toks yra *samsara* judėjimas, taip veikia būties jėgų įtampos, taip funkcionuoja *gunos*.

Bet svarbu yra pats kelias, tikėjimas kelionės tikslinguu, o kur ei-

sinio kelio tikrumu. Taigi svarbu būti kelyje į kažką, nepasilikti čia kaip daiktui tarp daiktų. Žmogus kaip šamoninga, prasmės ieškanti būtybė taip jau yra užprogramuotas, tai jidėta į jo prigimtį kartu su šamonės galiu: jis arba yra *homo religiosus*, *homo metaphysicus*, arba jis nėra žmogus, tik nepavykęs biologinis produktas. Žinoma, čia samprotauju apie aukštesnės prasmės siekį, o ne apie religines praktikas, kurios jau yra pri-vatus, beveik naminis ar šeimyninis asmenų reikalas.

Nieko apie tuos Paulius parvežtus sakralinius budizmo objektus neišmanau, nors ir galiu pasakyti, kaip jie vadinas, kam skirti, kaip funkcionuoja rituale, bet tai nėra svarbu. Ypač kai tie objektai eksponuoti Vilniaus dailės akademijos galerijoje, kur žmonės į juos žiūri ne religinės praktikos požiūriu. Atskirai, žiūri šiek tiek suglumė, reflektuodami savo jaunesnas, bandydami kažką įsivaizduoti ar atrasti savyje kokių nors ypatingų pojūcių.

Visi visų religijų atributai išreiškia tik vieną elementarų dalyką, siejus nemirtingumo troškimą ir amžinybės vaizdinį. Nieko daugiau. O nemirtingumo troškimas – tai gyvybės balsas, kosmoso ar gamtos programma mūsų esmėje, šalia tos esminės liekanos, kurią vadiname individualia savastimi. Taigi koks man skirtumas, iš kur tie gražūs objektai, ką

Amuletais iš Tailando ir Kambodžos

sidaro jos raštai, svarbu pati darnos matrica kaip principas, kuris nesunaukinamas. Kita vertus, nieko tokio ten ir nebuvo, bent aš nepamačiau. Tik palaimingų žiūrovų būrys ant Vilnelės tilto, tarp kurių maišiausiu ir aš, trumpam apimtas tuštybės pamatyti savo akimis nelygsta asmenių ir pasukui pasakyti: ir aš mačiau. Ko gero, jo taip ir nepamačiau, nes man jis užstojo kiti, kurie daug kalbėjo, lyg būtų žinantis.

Budizmo ir krikščionybės simboliai – tai dvi begalybės. Dvi laiko idėjos. Amžinasis ir istorinis.

J. LAPIENIO NUOTRAUKOS

Ekspozicijos fragmentas

nama – ne taip svarbu, žmogui žinoti nėra duota. Juk jis tik einantysis, o ne tas, kuris atėjo, pamatė ir nuriomo. Galbūt nesvarbu, kokios to kelio spalvos – budistinės, krikščioniškos ar kokios kitos. Žmogus jau gimusia viename ar kitame kelyje, keliu įvairovę tik blaško, svarbu tiesiog būti kelyje. Kurie tame būna iš esmės, tie susikalba ir vienas kitam netrukdo. Paulius kolekcijos neužtemdo mūsų krikščioniškoj keliu spindesio, net savaip patvirtina jo tikrumą. Jeigu budizmo tūkstančių metų patirtis būtų beprasmė, tektų suabejoti ir apskritai bet kokio dva-

jie reiškia savo pavidala, raštais, spalvomis, kaip juos konceptualizuojia mažas istorinius žmogus, kokiais žodžiais įvardija. Religinės bei mistinės spekuliacijos kelia nuovargį ir labiau išreikšia žmogų, o ne tikrovę. Visos tos gražios pasakytu žodžių reikšmės turi išsišlaikyti vėjyje ir nuplaukti su vandenimis kaip spalvotas mandalos smėlis, kurį an-tai Vilnelės upė nesenai paleido į šventenybę Dalai Lama. Buvo kosminės darnos ar *dharma* paveikslas, ir nebéra. Viena vertus, toji darna, ar *dharma*, niekur nešiuko, visai nesvarbu, iš kokių laiko smilčių su-

Buda žiūri amžinybėje ir mūsų nemato. Mes jam irgi negalime pažiūrėti į akis, nes žmogiškumo lygmenę jo nėra. Budizme žmogaus ir dieviškių esybių žvilgsniai nesusitinka. Čia susitiki su realybė galima tik pačiam išnykstant, savęs išsižadant, sustabdant *ahankaros* (ego) kuriamąjā veiklą, nuslopinus troškimus ir įsivaizdavimus.

Krikščionybėje tas asmenis ir transcendencijos santykis kuriasi kiek kitaip, asmeniškai, kaip *aš ir tu* bendradavimas. Antgamtinė valia įsina į istorinį laiką ir susitinka su žmogumi. Čia dieviškumas žiūri į žmogų,

o žmogus žiūri į dieviškumą. Iš tokio santykio kyla sužmoginta psichologinė komunikacija, religinėje kalboje randasi socialinės reikšmės, retorikoje dominuoja šeimos sąvokos. Magiškias kalbos (*mantros*) formas pakeičia gyvo maldos balso mistika, kuri į aukštesnį pasaulį kreipsi kaip į jaukią šeimynišką erdvę.

Gomurinis Altajaus šamanų daina-

vinimas ar kokie nors ultražemo dažnio Tibeto lamų vamzdžiai mūsų

žmogui kelia nerimo jausmą, tiesiog

baimę. Nes išrauna ji iš žmogiško, šeimyniško pasaulio ir meta į kosmosą.

Manyčiau, pas mus budizmą mėgsta atsiarūs, vieniši, ko nors išskaudinti ir nuvilti žmonės. Bet tokie atvejai gal ir nereiškia dėsningsumo.

Ispūdingi tie Paulius Normanto pargabenti daiktai, rūsti jėga juose paslėpta, tarsi amžinųjų viršukalnių ar Tibeto plyninių dvelksmas. Pagarba – tai jėga, bet kaip paskui gera prisiminti tuos lietuviškus rūpintojėlius lietuviško kaimo kryžkelėse. Sovietmečio užnuodotoje atmosferoje buvo beišyksta, tada neramiausia tautos dalis rovėsi ieškoti atgaivos į Rytus, bent jau iki Buratijos dacanų, o dabar viskas stabilizavosi, atsiguna. Žmonės atgaivina tai, kas tradiciška ir artima.

I auksumas galima žvelgti ir nuo Žemaitijos kalvų, parimus prie prasto kryžkelės kryžiaus ar prie kito kito simbolio, visai nebūtina belstis į kalmus. Bet jeigu jau kas nors pasiryžo ieškoti kitokijų dvasingumo formų ir grižo į tų tolimų kalnų su neregėtais turtais – tas mus tik praturtins, pažairina mūsų kultūrą. Kai gerai išsižiūri, visur gali pamatyti tą į tolius viliojančią kelią, jausti nemirtingumo pažadą. Svarbu, kad dvasia nerimtų ir vaizduotė veiktu. Nes juk kaip tik ji iš materialių objektų kuria nežemiškos prasmės vizijas. Svarbu gerai žiūrėti ir regėti.

Todėl žvelgiant plėčiai atmerktomis akimis, todėl sveikinu keliautojus ir džiaugiuosi jų dovanomis.

Neuniversalus tekstas

9-oji tarptautinė Kauno bienalė „Unitekstas“

Monika Kalinauskaitė

Šitame tekste viskas bus aišku. Tai šiometinės Kauno bienalės recenzija, kuri prasidės kelių žodžiais apie atidarymą ir baigsis tam tikra išvada. Tai tekstas, kurio pirmi sakiniai pasakos apie smulkų liečių, nesutrukdomis šventei vykti laukė. Užsiminta bus ir apie grubias vertėjos klaidas bei, pasirodo, neišvengiamą krepšinio kamuoli („sveikinimai su Lietuvos pergale prieš Belgiją“ ir pasiutusias publikos ovačijas). Nebus slepiamas akių džiaugimas atsidūrus tikroje vaizdų ganykloje, kur patrauklumo ir spalvos – nors karučiu vežk.

Tačiau tada sakiniai pasieks bienalės temą – „Unitekstas“ – ir viskas pasidarys truputį sudėtingiau. Iš pirmo žvilgsnio nenuginčysi šios idėjos grožio: menas kaip universalus tekstas, kuriam nieko daugiau neberekia. Kūriniai, balbantys už save forma, turiniu, pavadinimu. Jau nujauciu kai kuriuos vertinimus: tikra atgaiva. Jokių aprašymų, koncepcijų, ciliéraščių, tik pavidalas ir išraiška.

Tačiau rašto reikalai visada sudėtingi. Turbūt nuo raidės, mito ir istorijos pradžios tekstai gyvendavo kūriniuose ir už jų. Tai neišvengiamas krūvis, iki šiol suteikiantis paveikslų personažams vardus bei siužetus, surišantis juos alegorija arba pasakojimu. Skaityti išmokusioje vi suomenėje tekstas pasidarė nuogas ir atsiustojo šalia kūrinio. Ipratome sutiki ilgesnius ar trumpesnius rasius ant parodos sienos ar lankstinuke, ipratome bet kada greitai juos perskaityti. Ir staiga to nebegalime pakęsti. Norime tekštą nuplėsti ir uždažyti, naujai mylime hieroglifus: nesvarbu, kad paukščio figūra galbūt yra raidė C, svarbu, kad bent jau matome paukštį.

Universalus tekstas turėtų būti netik visų, bet ir visur suprantamas vienoda, ar jis pasirodytu laikraštyje, ar romane, ar ant alaus etiketės. Toks tekstas gali būti arba genialus, arba tiesiog visiškai joks – tarkim, kaip anketa.

Pasaulio abécelių raidžių rinkinys ribotas, todėl ir gręžiamės į meninių priemonių įvairovę. Galbūt tik nežordinė kūrybos kalba gali apibrėžti absoliučiai bendras patirtis ir idėjas. Kauno bienalėje pilna tokų humanistinių akcentų: skausmas, švesa, viltis, žemė... Tačiau jie pamatyti ir išreišksti tokiai skirtingais būdais, kad tik patvirtina viso pasaulio suvokimų skirtumus. Ir bandymas juos subendrinti atrodo kaip tam tikra minties kolonizacija. Kad ir kaip būtų, viename sakinyje nelimpa vieno iš konkursinės programos laureatų Audrius Janušonio „Epizodai“ ir Ai Ito „Niujorkas, Niujorkas“. Nesvarbu, kad kūriniai eksponuojamai šalia. Pirmasis neišvengiamas politikos ir dienraščių kari-katūrų kalbos, kuri tai pažystančiam sujaukia šią krevių keraminių sapanų. Antrasis, savo ruožtu, kaip tik

Gao Yuan, kadras iš filmo „Naujoji epocha“. 2013 m.

parodo ryškų ir iki beveidiškumo įvairų, bet kam atpažįstamai ir nepažįstamai miestą, staiga tapusi darinu kaip audinys. Kviesčinė menininkė Gao Yuan atvirai žavisi Vakarų kultūra ir ne pirmą kartą jos elementus panaudoja savo kūryboje (2011 m. bienalėje apdovanotas jos ciklas „12 ménuliu“, perfrazuojantis Madonos su kūdikiu motyvą, klasikinę kompoziciją). Šis yra domina kūnas, kuris Vakaruse buvo rodomas, o Rytuose – nematomas. Atrodytų, elementai aiškūs, tačiau

visi stabčioja sutikę krevių save. Tačiau tai jau taip matyta ir patirta, kad sėkmingesni galėtų tapti atrakcione rūbinėje.

Neradau tobulai universalus teksto nei Mykolo Žilinsko, nei Kauno paveikslų galerijos salėse. Universalus jose tik vizualumas, plečiantis savo paties ribas. Vietomis jis beveik lėkštas. Kristinos Seireikaitės nuotraukų serija „Terra Humana“ niekuo nenusiskalto, tačiau visiškai nepajęgia konkuruoti su rodomas, o Rytuose – nematomas. Atrodytų, elementai aiškūs, tačiau

lio Ryčio Baltušniko mozaikinės kainos ir etiketės veikia panašiai kaip ir jų originalai ant produkto. Traukia akių, užgriebia dėmesį, neįsimena ir be skausmo nuplyšta nuo atminties.

Rubiane Maia išsaito geltoname kampe prie įėjimo ir siūlo prisesti šalia, paskaityti jai, užsirišusiai akis ir atidžiai klausančiai, eilerašči. Tai tik viena iš performansų serijos „Spalvų tetralogija“ dalį, kurios ašis yra vis kitos spalvos rožė – raudona, balta, rausva. Gražus kelias į tylą, bet dekoracija intymų momentą paverčia nesusiformavusiu teatru.

Tvirtą ir veikiantį vizualumą pademonstruoja videodarbai. Kita komisijos laureatė Silvia Giambrone „Anatominiame teatre“ ant nuogo kaklo leidžia sau prisiuti nertą apykaklę ir įrodo, kad net tai, kas neužnauja bei matyta (grožio kainos ir moters vietos klausimas), gali pui-kiai sužibeti su nekalbės ir tylaus priešinimosi prieskoniu. Tamar Nissen iš Izraelio nepatogiu būdu rodė siltus jausmus Holokausto didvyriui Mordechajui Anielevičiui („Mordechi ir aš“). Ji sveičia jo paminklo tarpkojį, ijdeda rožę į milžinišką ranką ir nuoširdžiai, naivai glaudžiasi, versdama susigesti stebint tokį prieštarinį intymumą. Dana Sederowsky geba būti tiek šokiruojančiai tyli, kiek tik jai leidžia veidas, savo skausmą akmeniu užsikeldama ant galvos (projektas „D.E.A.D“, kurio dalis „Galva“, eksponuojamas bienalėje, yra įkvėpta menininkės siaubo ir šoko po žinios apie artimiusi mirtis). Bienalės ambicija puikiai, kad ir netycia, demaskuoja jau keliskart parodose matyta Bronė Neverdauskienė ir Monika Žaltauskaitė-Grašienė instalacijoje „Absoliuti lygibė“. Sukabinti vienodi, bet skirtingai nunešioti milžiniški šliaužtinukai pasakoja apie tai, kaip mes iš tikrųjų vengiamo lygibės ir ją pasivejančio vienodumo. Ir čia nebeįšvengiamai tikro teksto. Telefonas skenuoja etiketę – QR kodą – ir išmeta istoriją, priklausanti tai supermamytei, tai „japiui“, tai išvis nelabai aišku kokiam kūnui, nickai netelpančiam į universalų drabužį.

Tycia vengiu labiau apžiūrėti ir apgalvoti Patricią Piccinini, bienalės magnetą. Jau aišku, kad ji į šį pavieniai tekstu festivalį įsiterpia kaip atskiras darnus eileraščis. To, ką ji kuria, neįmanoma kažkaip motiniškai nepamilti. Tai vaikystės paulius, tik čia fantazija įteisinta ir reali, o jos vaisiai lenda iš po lovų ir spintų nebekeldami siaubo, nes yra įgaivę apčiuopiamus kūnus. Menininkė apie savo kūrinius kalba taip, lyg kitaip ir negalėtų būti, kaip apie natūralią gamtos atranką. Racionali fantazija leidžia jai visiškai tiksliai žinoti, kodėl „Giliavandenė“ tokis sulinkęs, o vienišas berniukas taip meiliah glaudžiasi prie „Ilgai laukto“ rausvo vėplio su beveik žmogišku veidu. Jos gyvūnų pasaulis tokis pats uždaras kaip ir silikonine oda

aptraukti jų kūnai. Stambūs fotomontažai, kuriuose jos pasakos veržiasi į pažystamą kasdienybę, iš pražiūgi dar sukelia fantazijos jaudulį, tačiau leidus sau prisiminti, ką kadaise sapnavome, ko bijojome ir ką žinome apie šiandieninį laboratorijose keičiamų bei kuriamų padarų pasaulių, jie priartėja ir nebestebina. Taip susidūrė su „Gyvatei“ arba „Širsei“ nulietu šalmu net nedvejome, kad turėtume kam jį padovanojame.

Čia tekstas palieka Žilinsko sales ir peržengia Kauno paveikslų galerijos slenkstį, už kurio eksponuoja mi jaunuju Lietuvos kūrėjų darbų.

Ten daug mažiau pasakojimų ir jie labiau sutelkti į save – deja, vis tiek ne iki lemiamo krūvio. Humanizmo plevenimas dar labiau apčiuopiamas nei „brandžiojoje“ bienalės dalyje. Tiesiausiai braukia dvi Renato. Laurinavičiūtė, rodos, tiesiai nuo galvos kerpa plaukus, riša iš jų vėžio kaspinus ir konstatuoja: „Statistika nežinoma“. Vinkevičiūtė palei sienas ir laiptus įkurdina begalius ir berankius „Paliktuosius“ – tuščius vaikus švitrinio popieriaus drabužėliais. Jas vejas Neringa Kiselienė, įkyriai neoniniu siūlu išsiuvinėdama kitus nelaimingus mažutėlius – „Atstumtuosius“. Žvelgti į juos priteimdyto salėje kaip ir tinkama – negerovės šviečia, kad ir kiek gesintum lempas. Bet vis tiek kyla jausmas, kad technologija suvalgo kūrinių mintį. Apskritai eksponatams, rodos, nesiseka su idėjos ir išorės darna. Barboros Gediminaitės veidrodėlių telkinys dar išsaugo diskotekinės harmonijos jausmą, tačiau Lino Blažiūno nėaprastai kruopščiai išpieštos pelėdos prieš ménulį kur kas lengviau pakiltų be visos joms užkrautos poezijos. Pavilo Ramanausko „Dedikacija“ paveikslui apskritai nusibesta vos pamatyta, o Marijos Šnipaitės laivelio šešėlis ir nuplaukia kažkur pasieniu („Kas kartą“). Augustino Kluodos „Vieno iš vienkartinių“ galva téra dar vienas veidas, tačiau šią erdvę ji organizuoja ir laiko. O Adomą Danusevičių visada gera peržvelgti išsinant – jo darbuose tiek daug siełos, jog net nesvarbu, kad ji neatiskirama nuo kūno.

Ar šio teksto išvada bus tai, kad man nepatiko Kauno bienalė? Ne. Šio teksto išvada turbūt bus tokia: bandydamas aprépti tai, apie ką apskritai nekalbama žodžiais, „Unitekstas“ neišspildė. Ir bandymai ji surasti bei perskaityti gali baigtis išsituosus kalbos snobo neviltimi. Tačiau leidę sau pamiršti, kad kažkur išvis buvo pamintos raidės, galime laimingi ganytis po jaukų užtekstų su grynai savimi mintančiais kūriniais. Ir tarp jų rašyti tai, ką tik norime.

Konkursinė paroda (M. Žilinsko dailės galerija, Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus, Nepriklausomybės a. 12, Kaunas) veikia iki sausio 5 d.

Daugiau informacijos www.bienale.lt

Patricia Piccinini, „Laukiamas svečias“. 2008 m.

nurengtos kinės vis tiek sukelia šalutinį poveikį, atskleidamos, kokią paprastą ir lengvai perprantamą, pernaudojamą kultūrą turime. Turbūt tiesiausias kelias į tikrą universalumą veda per Boriso Oichermauno veidrodinių lakštų koridorius („Tyrinėjimas vaikštant“), kuriame

tų metaforomis. Liao Chi Yu išsi-kapsto per rytiškų drąsą daryti ryškų ir begėdų popsa. „Daugiase-rijinai šmēžavimai“ rizikuojia įkyrėti savo spalvingumu ir gausa, bet vis tiek neįmanoma nusisukti nuo sustingusios merginos, aplink kurią skraido puodeliai arba bitės. Nag-

Tikrovės iliuzijos mano „scenos dėžėje“

Paroda „Iliuzionistai. Apie scenografiją ir šiuolaikinį meną“ Šiuolaikinio meno centre

Rita Mikučionytė

Tai buvo kaip smagus pasivaikščiojimas vaizduotės erdvėi pakraštiaus kartu su jaunuoliais, Vilniaus J. Vienožinskio dailės mokyklos trečios klasės mokiniais. Kalbėjomės apie lygibės ženklą, kurį taip dažnai rasiome tarp žodžių „gyvenimas“ ir „teatras“, ypač kai scenovaizdais kuriamas iš kasdienių daiktų ir situacijų. Kita vertus, dauguma jaučių žmonių teatro neįsivaizduoja be scenarijaus idėjos, režisieriaus išmonės, mistinių elementų, imitacijos, grotesko, dramos ir pykčių, emocijino ryšio tarp veikėjų, geraširdžių aktorių susidvejinimo, jausmingos vaidybos, kūno kalbos, išraiškingos diktijos, dekoracijų ir scenos erdvės su girždančiomis grindimis, kostiumu, šviesų ir apšvietimo, sceninių garsų, muzikinių intarpų, ypatingo kvapo, aukštų lubų, raudonos uždančios, žiūrovų įšiklausymo, susikaupimo, pakilio nuotaikos, jaudulio, veiksmo pertraukų, elegantiškų manierų, karšto šokolado, bilieto, kėdžių, tamšaus kambariuko, aksominių pirkinių, aplodimentų...

Šis iki šiol teberašomas sąrašas suteikia galimą visiškai nekalbėti apie konkretius spektaklius ir jų scenografijas ar kostiumus, kurių blankūs pėdsakai merdėja rodomose nuotraukose, videofragmentuose ir vienišuose butaforinio arsenalo objektuose. Be to, parodos kuratorės Julija Fomina ir Virginija Januškevičiūtė kartu su asistente Rūta Juvnevičiute, mano manymu, pasiūlė universalus asmeninio ekskurso modelį, primygintai neversdamos studijuoti eksponuojamas archyvinės medžiagos ir kartu duodamos galimybę pačiam susidėlioti išjausta gyvenimo ir teatro istoriją. Taip žodžiai „scenografa“ ir „šiuolaikinis menas“ tarsi dvi punktyrinės gijos tai pynësi, tai skyrësi.

Nors parodos rengėjų orientuojasi į keturius pozicijas, atspindinčias teatro kūrėjų požiūrių į tikrovę, mano „scenos dėžėje“ pozicijos linksta į dvi kryptis. (Parodos anotacijoje rašoma: „Vieniems teatro kūrėjams realizmas ar tikrovišumas reiškia vientisą, iškinamą vaizdą, kurio kerai išgaruoja vos nusukus akis nuo scenos, kitims – gebėjimą scenoje žaisti pagal taisykles, kuo artimesnes „gatvei“ – neva pažystamas (vis dar nepažystamam) žiūrovui. Tretiems tik kiek įmanoma abstraktesnis scenovaizdis leidžia maksimaliai pertekti tikrovę – susitikimą su žiūrovu realiamie laike. Ketvirti atvirai demonstruoja teatro salygiškumą ir neslepia, kad tai, kas vyksta scenoje, tėra spektaklis.“) Kalbėčiau apie scenografiją, kuri remiasi kasdiene aplinka ir naudotu daiktų kultūra, ir metaforų prisodintą abstrakciją erdvę, nužymėtą specifaliai tam pagamintais objektais. Šių tendencijų bangavimas man primauna dailės istorijos verpetus – prie realumo ir kompozicijų iš daiktų sugržtama tuomet, kai persisotinama

abstrakčiais pavaldais ir loginėmis konstrukcijomis; dadaizmo „ready-made“ išpopuliarėja esant abstrakcionizmo ir konstruktivizmo tendencijų perteikliui, popartas iškyla kaip atvara abstrakcijam abstrakcionizmui, *fluxus* daikštumas konkuoja su potapybine abstrakcija, tekstinis konceptualizmas provokuoja skurdžio meno apraiškas.

„Iliuzionistuose“ atrasite puikų Jūratės Paulėkaitės basisakymą iš 2010 m. pokalbio „Prie arbato. 20 metų su teatro vaizdais“, saugomo „Menų spaustuvės“ infotekoje. Čia ji kalba apie teatrą „žentyklą“ ir aktorių „žyną“, kategorijas, dominavusias pas mus iki istorinio visuomenės pertvarkos lūžio, ir tos stabmeliškos sąmonės kitima lyg susidūrimu su krikščionybe, kai gamtišką, valstietišką kultūrą keičia miesto popkultūra, atsinešanti savosios būties apogėjų.

Atiduodant duoklę bégančiomis informacijos eilutėmis, reikštų paminietai svarbiausias rodomas dokumentikos kaltininkus. Parodoje galime matyti žymiausius pastarojo dvidešimtmečio režisierius, scenografių, kostiumų dailininkų darbus. Tai vaizdai iš Eimundo Nekrošiaus, Jono Jurašo, Jono Vaitkaus, Rimo Tumino, Algirdo Latėno, Gintaro Varno, Igno Jonyno, Oskaro Koršunovo, Vido Bareikio ir kitų režisierų statytų spektaklių. Demonstruojami Aido Bareikio, Juliaus Ludavičiaus, Žilvino Kempino, Mindaugo Navako, Dainiaus Liškevičiaus, Adomo Jacovskio, Jūratės Paulėkaitės, Gintaro Makarevičiaus, Martos Vosylės, Renatos Valčik, Jono Arčikauskos, Vytauto Narbuto, Marijaus Jacovskio, Marius Nekrošiaus, Nadeždos Gultiajėvos ir kitų autorų scenografijų fragmentai. Pristatomos Sandros Straukaitės, Juozo Statkevičiaus, Agnės Kuzmickaitės ir kitų dailininkų sukurtų kostiumų nuotraukos.

Néra lengva fotografuoti kostiumuotą aktorių, įkūnijantį vaidmens portretą, o fiksuoти gyvą spektaklio vyksmą, sutikite, dar sudėtingiau. Be abejio, fotografas Dmitrijus Matvejevas čia nepralenkiamas, gal dėl to dar prieš parodai atsidarant skrido gandas apie vos ne personalinę jo darbų eksposiciją. Man, daikštakiosios krypties apologetei, ypač ištirogojo nespavotos nuotraukos, tarp kurių viena labiausiai patikusių – 2013 m. spektaklio „Išvarymas“ (rež. Oskaras Koršunovas) repeticija Lietuvos nacionalinio dramos teatro dekoracijų ceeche. Kita vertus, teatro apsuptyje pasidaravo ir Paulius Gasiūnas, sukūrė spalvotų fotografių, skirtų vaidmenų portretams, ir Gintautas Trimakas, padėjęs Jonui Arčikauskui užfiksuti Antono Čechovo „Žuvėdros“ kostiumų interpretacijas, ir Gintaras Zinkevičius, taikliai savo kūrybos principus įvardinęs „Teatro panaudojimas fotografijoje“ ir juos pademonstravęs to paties pavadinimo personalinėje parodoje, surengtoje 1999 m. tuo metinio Lietuvos akademinių dramos teatro fojė. Šią fotografiją vir-

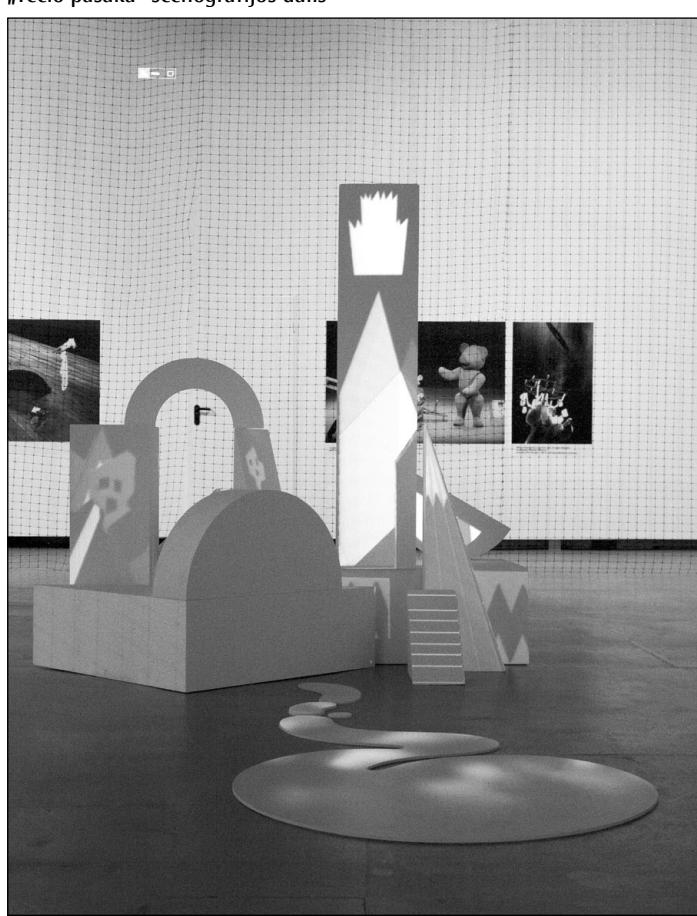
Ekspozicijos fragmentas

A. LEKYTĖS NUOTRAUKOS

tinę dėsningai papildo 2001 m. Dainiaus Liškevičiaus sukurtas ciklas „Erdvės“ su iškalbingas „tušumas“ deklaruojančiomis žiūrovų salėmis skirtinguose Lietuvos teatruse.

Nuotraukas ir videostraukas parodoje lydi čia pat erdvėje kabancios spektaklių recenzijos, publikuotos teatrui skirtuose ménraščiuose, kultūros savaitraščiuose, dienraščiuose prieduose. Geltonu žymekliu išskirtos tekstų vietas tarsi nužymi kritinius siūlomos minčių dėlionės taškus. Man patiko pasižvalgyti po kadaise rašytas Valdo Jauniškio, Audronio Liugos, Rasos Vasinauskaitės, Valdo Vasiliausko, Liudviko Jakimavičiaus, Rasos Paukštės, Vlados Kalpokaitės, Audronės Girdziauskaitės ir kitų įžvalgas. Būdama antrojo plano žiūrėtoja aptikau ir sau smagiu pasiskaitymų, greta teatro recenzijų suradusi Birutės Pančkūnaitės straipsnį apie grupės SEL kūrybos pristatymą, Rūtos Mikšionienės interviū su Deimantu Narkevičiumi, o šalia Martos Vosylėtės apmästymu apie „second hand“ kultūrą – Liberto Klimkos tekstą apie didžiausias žiemos šventes.

„Pet Punk“ (Andrius Kirvela, Gediminas Šiaulys), spektaklio „Tėcio pasaka“ scenografijos dalis

zenklas, liudijantis apie iki šiol režisieriaus Oskaro Koršunovo plėtojamą bendradarbiavimą su šiuolaikiniais menininkais. Niujorke sėkmigai dirbantys Aidas Bareikis, Julius Ludavičius ir Žilvinas Kempinas įjėjo į mūsų scenografijos istoriją minimalistine plastika ir optiniai efektais išsiskiriančiais scenovaizdžiais-instaliacijomis. Šiandien kasdienybės estetikos diktuojama patirtimi remiasi naujausi OKT spektakliai, kurių scenografiją kūrė Dainius Liškevičius.

Apskritai į šią ekspoziciją Didžiojoje salėje žvelgiu kaip į organiską visumą, kurioje prasmį ir formą jungtis sudaro ir aprašyti eksponatai, ir dar keli svarbūs erdvės akcentai. Tai „Šėpos“ teatro dėžė su Vegas Vaičiūnaitės, Audros Brazauskaitės ir Dalios Klimavičiūtės lélémis, toliau – projekcinė instalacija „Mažas – išstabus“ pagal animacijos spektaklį „Tėcio pasaka“, pastatyta šiemet kūrybinės studijos „PetPunk“ ir teatralaboratorijos „Atviras ratas“ iniciatyva „Menų spaustuvėje“, aplink – minkštį „sniego“ rutuliu, atriedėję tiesiai iš 1997 m. Adomo Jacovskio scenografijos Rimo Tumino režisuotam „Maskaradui“, ir pagaliau – labai netikėta 1988 m. Eimunto Nekrošiaus spektaklio „Karalius Lyras“ objektinė vizija (maketo autorė – Nadežda Gultiajėva), primenant koncentrinę priešistorės šventyklą.

„Iliuzionistų“ ekspozicijos architektas Valdas Ozarinskas, mano manymu, puikiai perteikė paslapties ir perregimumo kūpinių scenos aurą, pasitelkdamas optinę tinklo apgaivystę ir trapią salyginę erdvės atskirtį. Intuityviai ieškodami praejimų tarp užuolaidos ažurų, žiūrovai priversti judėti lėčiau, todėl aiskinasi vaizdų prasmes sustodami prie pasirinkto objekto. Išskirčiau ir platinę ekspozicijos ritmiką, kurios priviliumas rodo iš bet kurio jos kampo darytos parodos nuotraukos su beskleidžiančia linijine perspektiva ir sutankintais dokumentikos „langais“ bei daiktų „mazgais“.

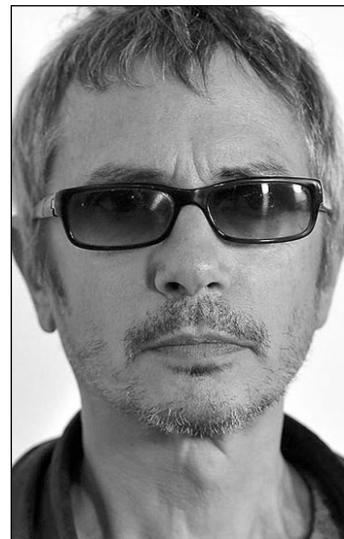
Paroda mano akycę pamažu keitėsi. Per porą savaičių dingo juoduliai, slepiantys neteisingai nurodytas pavardes, ir atsirado naujos dokumentinės išnašos, liudijančios apie teatre triūsiančias režisierių, scenografų, kostiumų kūrėjų pajėgas. Pasikeitė garsai – klausą veriančią melodiją iš vaikiško spektaklio paskutiniu metu nuslopino aktorių videodialogu kakofonija. Be to, „Iliuzionistai“ gavo gerą „pastiprinimą“, kai ŠMC atsidarė paroda „Vasaros skaitiniai. Rinktiniai kūrinių iš Cesio meno festivalio parodos“ (kuratorius – Kęstutis Kuzinės), kur taip pat daug sankirtų tarp fikcijos ir realybės, susigolvoto kūrinių pasakojimo ir dokumentinės istorijos.

Abi parodos veikia iki spalio 10 d.
Šiuolaikinio meno centras (Vokiečių g. 2,
Vilnius)
Dirba antradieniais-sekmadieniais 12–20 val.

Žmonės – tai šventieji motorai

Leos Caraxas apie „Šventuosius motorus“ ir kiną apskritai

Pernai Kanų kino festivalio konkursinėje programoje parodyti Leos Caraxo „Šventieji motorai“ („Holly Motors“) sugrąžino vieną garsiausių prancūzų kino *enfant terrible*, François Truffaut ir Jeano-Luco Godard'o paveldėtojų diskusiją apie šiuolaikinį kiną erdvę. „Šventuosius motorus“ Caraxas sukūrė praėjus 13 metų po paskutinio savo pilnametražio filmo „Pola X“, kuriame pagrindinį vaidmenį kūrė Katerina Golubeva. Jai dedikuotas ir naujas filmas. Pernai ji parodė „Scanorama“, nuo ateinančio pirmadienio „Šventieji motorai“ – „Skalvijos“ repertuarė.

Leos Carax

„Šventujų motorų“ pradžioje pats režisierius atsiduria kino teatre, tarsi tam, kad jo akimis pamatytu me ir pajustume, kas yra kinas, ką jis prarado paskutiniais dešimtmeciais, kokia ateitis jo dar laukia. Kaip ir dauguma Caraxo filmų, „Šventieji motorai“ nauasti iš citatų, nuorodų, kinematografinių aliuzijų. Tai filmas apie kino pri-gimtį, jo herojus verslininkas Oskaras baltu limuzinu važinėja po Paryžių, pavirsdamas elgeta, žudiku, auka, kapinių pogrindžio pabaisa, seni... Aktorius Denis Lavant'as persikūnija į dešimt personažus, kurie yra tarsi visą filmą vykstančio režisieriaus dialogo su kinu ir gyvenimu dalyviai. Iš šeštą dešimtį jėnges Caraxas gyvenime taip pat buvo daug kuo – hipiu, „Cahiers du Cinéma“ kritiku, Juliette Binoche vaikinu, 1984 m. debiutavęs nespalvotu filmu „Boy Meets Girl“ – prancūzų kino viltimi ir atstumtuoju, Naujosios bangos atnaujintuoju ir kino neobaroku pradininku, aktoriumi (Caraxas vaidino ir Šarūno Barto filme „Namai“), videoklipu kūrė, vienos didžiausių finansinių prancūzų kino katastrofų „Naujojo tilto meilužiai“ režisieriu-mi. „Šventuosiouose motoruose“ Caraxas suveda sąskaitas su savimi, kinu ir pasauliu. Jis retai duoda interviu. Pokalbiai, kurių ištraukas pateikiame, siemet pasirodė lenku spaudoje. Su režisieriumi kalbėjosi Pawełas T. Felisas ir Ianas Pelczaras.

Kritikai vadina „Šventuosius motorus“ pagarbos duokle kino menui, rašo, kad tai meilės laiškas kinui.

Neturėjau tokį ketinimą. Tai nėra meilės laiškas kinui. Myliu kiną, bet nemastau apie jį, nekalbu apie jį. Kartais man atrodo, kad gyvenu saloje, kuri vadinas kinas, o kartais – kad esu iš jos ištremtas. Reakcija į „Šventuosius motorus“ mane nustebino. Kai kuriu filmą, viliosi, kad kuriu kiną, bet jis nėra naujausio filmo objekta. Kinai yra jo kalba. Gal jau esame atpratę nuo tokios kalbos, todėl ir tokia reakcija. Bet negaliu kontroliuoti savo kūrinių suvokimo.

Dar ir todėl, kad atsisakote duoti interviu.

Apskritai nemėgstu kalbėti. Ir nėmęstu kalbėti apie kiną. Man to

nereikia, nemanau, kad to reikia ir kitiems. Mūsų susitikimas – programos dalis. Dabar 11 valanda ryto, sėdiu priešais mikrofoną salėje, pilnoje žmonių, kurių nepažįstu, ir turime kalbėtis. Nemanau, kad į nuskambančius klausimus visada laukama atsakymų. Tai – darbo dalis, žaidimo atmaina. Interviu ir spaudos konferencijos nėra tikrovės dalis.

Iš kur atsiranda tokie filmai kaip „Šventieji motorai“. Iš sapnų?

Apie tą gražią fazę, kai kažkas atsiranda, bet dar nėra išbaigtą, žinau tiek, kiek ir jūs. Galiu tik pasakyti, kad kai prasideda filmavimas ir jau pasirodo pirmieji vaizdai, visada kyla *déjà vu* pojūtis. Tarsi tik atkūrėliau tai, kas jau buvo.

Gal būtent sapnus? Jūs net pasirodote ekrane kaip pižamą vilkintis vyras, kuris vidury nakties atsibunda ir randa slaptą perėjimą.

Ši sumanymą paėmiau iš E.T.A. Hoffmanno pasakojimo apie žmogų, kuris savo miegamajame atidaro operos duris. Kaip rašė Kafka, „bute buvo durys, kurių nepastebėjau“.

Pirmas kadras: kamera stebi teatre sustingiusi žiūrovus. Jie miega?

Gal miega, gal yra nebegyvi, o gal yra dvasios. Taip mąstau apie kiną: kuriame filmus apie mirusius žmones, kuriuos mato gyviejai.

Tokių žmogumi tarp gyvenimo ir negyvenimo atrodo „Šventujų motorų“ Oskaras. Regis, devyni-kart per vieną dieną jis pakeičia išorę, drabužius, aplinką, lyg pereiti nuo vieno gyvenimo prie kito, keistų vaidmenis.

„Šventieji motorai“

Tai nėra aktoriaus istorija. Aktoriai apskritai mane nelabai domina. Turėjau galvoje žmogaus metaforą – dabar, kadaise, visada. Bet kine svarbus veiksmas, poelgis, aktas, todėl sugalvojau herojų aktorių – judesio, veiksmo žmogų. Ir sukūriau futuristiškį filmą apie pasaulį, kuriame veiksmas, veikla nunyko.

Filme visi kažkuo apsimeta, užside-da kaukes, vieną persikūnijimą keičia kitas. Tarsi materializuotoje virtualioje tikrovėje.

Mano pasaulyje žmonės – tai šventieji motorai. Tarp tų mašinų atsiranda specifiškas solidarumas prieš bendrą prieš – virtualumo perteklių. Nes virtualumas – ne tai, kas nematom. Mégstu tai, kas nematom, ir miclai leisiaus pakviečiamas į nematomus pasaulius. Tačiau nickad nenorēčiau apsigyventi virtualiame pasaulyje. Nes virtualumas reiškia patirties nebuvimą.

Kas Jus įkvepia? „Šventuosiouose motoruose“ kalbama, kad kai kurie dalykai daromi tiesiog dėl „gražaus gesto“.

Pavadinimo „šventieji motorai“ – tai mes, žmonės. Esame mašinos, bet mums reikia energijos, degalų. Tai nuolatinė kova. Kinai mane sa-vaipti išgelbėjo. Nuo jo prasidėjo mano tikras gyvenimas. Kai būdamas vaikas žiūrėjau filmus, net nenutukiau, kad egzistuoja režisierius. Vaikščiojau į kiną žiūrėti Marilyn Monroe, Charleso Bronsono ir kitų aktorių. Tik paauglys supratau, kad už kameros turi stoveti koks nors vyras. Vyras arba moteris, bet tais laikais šioje profesijoje nebuvu aug moterų. Kai tai supratau, nusprenaudžiau, kad noriu gyventi kino saloje. Aš, kamera ir objektas priešais ją. Paskui sužinojau, kad dar reikia pinigų, bet jau buvo per vėlu. Kodėl vis dar kuriu? Tik toje savo svajonių saloje dar galiu kvėpuoti, jaučiu, kad kvėpuoju tik tada, kai galiu kurti filmus. Tad neturiu desnio pasirinkimo, turiu bandyti kurti filmus.

Ar atsitiktinai pirmasis „vaidmuo“, tenkantis filmo personažui, yra elgeta ant tilto?

Tai pirmoji man į galvą atėjusi Oskaro „reinkarnacija“. Vaizdas, kuris „i Jung“ visus kitus. Ant Parýžiaus tiltų tikrai galima sutikti tokių moterų. Iš pradžių maniau, kad „Šventieji motorai“

tai tas pats žmogus – visos apsirengusios panašiai, su lazda, susikūrėniusios. Bet jis yra kelios. Ir niekad nė su viena nepavyko pasikalbėti. Apie vieną iš tų moterų norėjau kurti dokumentinį filmą, bet išsigandau, kad tai trukus visą gyvenimą. Todėl perverčiau ją išgalvoto pasakojimo personažu.

Pagrindinis herojus Oskaras važinėja limuzinu, persikūnydamas į įvairius personažus.

Pirmą kartą limuzinai mane sužavėjo JAV. Negaliu pamatyti, kas yra viduje, bet visi į juos žiūri. Iš išorės atrodo visai gražiai, o viduje – pigiai, lyg viešnamai. Be to, tų automobilių niekas neperka, tik nuomoja. Tai taip pat įdomu. Oskaro gyvenimas irgi primena samdinio darbą. Pasakui pamačiau limuzinus Paryžiuje. Dažniausiai juos vestuvėms ir laido-tuvėms naudoja kinai. Limuzinai yra niūrūs, ligūsti, bet kartu ir erotiški. Jie traukia aki, bet leidžia ir pasislėpti lyg kokone. Kartu su tiltu ir elgeta jie buvo svarbiausias iš vieno gyvenimo į kitą cinančio žmogaus istorijos variklis. Tai nuo jų prasidėjo filmo sumanymas. Visiškai paprastas, suprantamas net vai-kui. Tipas įseda į mašiną ir važiuoja į vieno darbo į kitą. Akivaizdu, kad toks darbas neegzistuoja, tad turime reikalą su mokslynės fantastikos ar pasakos pasauliu. O gal tai įvykių numatymas? Rodžiau „Šventuosiouose motoruose“ vaikams ir jiems buvo smagu.

Ypač svarbus atrodo Denis Lavant'as ir Kylie Minogue susitikimas – du „aktoriai“ nori susitikti iš tikrujų, be kaukių.

Toks susitikimas būna įdomiausias. Nenumatytas grafike, kaip atsilitkinumas ar nelaiminges atsitikimai. Tai mano mėgstamiausias filmo epizodas. Kai pamačiau juos kartu, nurugiuotus, pagalvojau, kad jie egzistavo visada. Be konkretaus amžiaus, lyg dvasios.

Su Lavant'u dirbate nuo pat pradžių – nuo „Boy Meets Girl“ ir „Blogo krauju“ laikų. Tai Jūsų *alter ego*?

Susitikome, kai mums buvo dviešimt metų. Bet iš tikrujų aš jo nepažįstu. Žinau tik, kad esame to paties ūgio. Net niekad kartu nevalienariavome. Jei priešiau išvados, kad kur nors yra geresnis aktorius, paimčiau kitą. Bet tokio aktoriaus neradau.

Ar svarbu, kad Lavant'as yra iš cirko?

Gal todėl mes panašiai suvokiaime kiną – kaip esminę, primityvią meno formą, kuri iš tikrujų kilusi iš cirko, t.y. iš judesio ir kūno. Todėl pasinaudojau kino pioneriaus Étienne'o-Jule'io Marey filmais.

Ponas Oskaras per dieną turi devynis „susitikimus“, devynis vaidmenis. Bet tai ir kelionė per kino žanrus – trileri, siaubo filmą, melodramą, komediją... Sugalvojote tai tyčia?

Jūs mane pervertinate. Nuo mano paskutinio filmo „Pola X“ praejo keliolika metų, per tą laiką man nepavyko įgyvendinti projekto, kuriam skyriaus daug laiko, tad dabar norėjau nufilmuoti greitai. Labai greitai. Apie „Šventuosiouose motoruose“ negalvojau metų metus. Tai – daugybės atsitsikinymų, staigū sumany-ų ir kartais kaprizų rezultatas.

Kodėl buvo tokia ilga pertrauka?

Norint kurti filmus, reikia sveikatos, pinigų ir dviejų trijų žmonių. Man visalaik stigo kurios nors sudėtinės dalies.

Per tuos metus labai pasikeitė technika.

Iš tikrujų jau nebekuriame filmų, o juos programuojame. Tai paverčia mus tinginiai. Blogiausia yra tai, kas pernelyg lengva.

Pats Oskaras susierzinės sako, kad kameros darësi vis mažesnės, galiausiai jos tapo nematomos.

Kai būdamas septyniolikos pradėjau kurti filmus, naudojau „Mitchell“ kamerą. Ji tada buvo viena iš didžiausių. Dabar kameros nepalyginti mažesnės, techniškai puikios. Tik kartais man iškyla problema žiūréti į jas... rimtai.

Man tai filmas apie kovą su išnykimi pasitelkus pakartotinį išgyvenimą. Apie tai vienoje finalinių filmo scenų už kadro dainuoja prancūzų dainininkas.

Tai Gerard'as Manset. Nežinojau jo, nors yra gana garsus. Dainos padavinimas „Revivre“, ji pasakoja apie pakartotinį gyvenimą, apie gyvenimą dar kartą. Scena, kurioje ji pasigirsta, išsivaizdavau būtent su šia konkretėja muzika. Pakartotinis gyvenimas yra vienas pagrindinių filmo motyvų, tai ir gyvenimas po mirties, prisikėlimas dar vienam iškūnijimui, ir iš naujo pergyvenami įvykių. Viskas susiveda į patirtį. Tai, ką išgyvenai, neturės vertės, jei nepatyre. Tačiau su vis naujaus išgyvenimais ir patirtimi siejasi rizika. Man įdomu, ar mes vis dar esame pasirengę juos patirti. Manau, kad mums stanga drąsos, gal reikėtų jos mokyti mokykloje? Man kinas simbolizuoją drąsa, patirtį ir veiksmą. Šiam jausmu priešinasi naujuju technologijų virtualumas. Ar interne te galima išgyti patirties?

Sakote, kad „Šventieji motorai“ – filmas, kurį gali suprasti net vaikas. Ar nebijoje, kaip jis priims šių dienų žiūrovai?

Laikausi išitvėrės vilties, kad kur nors pasauluje atsiras nors vienas žmogus, kuris pagalvos: „Tas filmas sukurta tik man.“ Gal tai bus du arba trys žmonės. Gal niekad jų ne-sutiksii. Bet tikiu, kad kažkur jie yra.

PARENGÉ
KORA ROČKIENĖ

Raktas į taiką – muzika

Tarptautinio Kauno kino festivalio viešnia

Raimundas Marius Lapas

Kas nemėgsta kino? Držšiau teigti, kad visi jį dievina. Kadaike surinkę duomenis knygai apie lietuvius išeivius, dirbusius JAV kinematografijoje, nenurimstū ir šiandien – vis tikiuosi „aptikti“ tokį tautietį. Ir, kaip sakoma, „kuo giliau į mišką...“ Štai Tarptautiniame Čikagos kino ir muzikos festivalyje pavasarį „atraudau“ filmo „Paskutinė daina prieš karą“ („The Last Song Before the War“) režisierę Kiley Kraskouskas. Pažintis su šio dokumentinio filmo kūrėja netrukus laukia ir Lietuvos žūrovų. Kiley pirmą kartą pristatys savo filmą Tarptautiniame Kauno kino festivalyje.

Lietuvaite?

Taip, iš tikrujų. Kiley gimė 1978 m. Fičberge, Masačusetse. Ji nelankė šeštadieninės lituanistinės mokyklos, nešoko tautinių šokių, neskaitavo, bet girdėjo senelius tarpusavyje kalbant lietuviškai. Lietuviški patiekalai buvo išprastai jų šeimos virtuvėje. Dar 10-ajame dešimtmetyje jos tévas verslininkas Jamesas lankydavosi Lietuvoje. Jis domėjosi savo šaknimis ir savo dukrai Kiley įžiebė meilę lietuviškam paveldui. 1993-aisiais Kiley pirmą kartą aplankė savo protėvių žemę – dalyvavo „People to People Student Ambassador“ programoje. Antrą kartą ji aplankė Lietuvą po septynerių metų – tąsyk viko į savo tévo vestuves. Jamesas

Kiley Kraskouskas

Kraskouskas vedė kaunietę Astą, ši dabar Bostone studijuoją teologiją.

Kinematografininkė

Denverio universitete išgusi sociologijos bei politikos mokslo baikalo, nešoko tautinių šokių, neskaitavo, bet girdėjo senelius tarpusavyje kalbant lietuviškai. Lietuviški patiekalai buvo išprastai jų šeimos virtuvėje. Dar 10-ajame dešimtmetyje jos tévas verslininkas Jamesas lankydavosi Lietuvoje. Jis domėjosi savo šaknimis ir savo dukrai Kiley įžiebė meilę lietuviškam paveldui. 1993-aisiais Kiley pirmą kartą aplankė savo protėvių žemę – dalyvavo „People to People Student Ambassador“ programoje. Antrą kartą ji aplankė Lietuvą po septynerių metų – tąsyk viko į savo tévo vestuves. Jamesas

klausimus. Mégstu įtemptą darbo aplinką, manęs negasdina griežti terminai. Juk tai kino gamybos proceso dalis, akademiniame pašaujyje to tikrai nepatirsi.“

Kiley nemano esanti kinematografininkė – tiesiog kurdamala filmus, ji galiausiai apie tikrus įvykius, kurie ją domina. Trauką kinui Kiley pajuto 2004 m. studijuodama Niujorke. Ten ji ir pati dešė kai kuriuos kursus, juose panaudodama ir dokumentinius kadrus. „Nustebau patyrus, kiek iš tikrujų buvo gero šios rūšies kino. Tiesa, kartais informacija būdavo naudinga, tačiau meninės patenkimas – siaubingas. Gal buvau naivi, bet pajautau norą kūrybingiau viską sujungti. Dabar suprantu, koks tai buvo iššūkis, kaip

tai sudėtinga ir brangus“, – prisipažino Kiley.

Jauna Amerikos lietuvių pradėjo kilti karjeros laipteliais dviejose Virdžinijos valstijos kino studijose: „Rock Creek Productions“ ir „Cortina Productions“. Kiley iš karto nutarė „atsisiesti į dvi kėdes“ – ne tik režiuoti filmus, bet ir producius. Gal kūryba romantiškesnė už vadybą, tačiau jai prie širdies ir viena, ir kita. Verslininkės gyslelė ji paveldėjo iš savo tévo bei senelių, kurie turėjo alkoholinių gérinų parduotuvę. Kalbėdama apie vadybą Kiley užsidegė tarsi fejerverkas: „Kokia tai jéga – sukurti savo verslą ir būti įvykių sūkuryje. Aišku, tokia aplinka ne siūlantvias, bet mane jaudina galimybės augti su tuo, kas tavo rankomis sukurta...“

Gimtadienio dovana sau

Kiley Kraskouskas gimė būti verslininkė: „Turėti verslą turbūt mano kraujyje.“ Prieš dešimtmetyjį užsibrėžė gyvenimo tikslą – iki 35-erių sukurti kino filmą ir pradeti savo verslą. Kaip tik per jos gimtadienį ir įvyko filmo premjera Čikagos festivalyje. Svakonė įgyvendinta. Kiley laiminga, kad jos kūrybinėje kelionėje atsirado dvi bendramintės, tapusios verslo bendražygėmis bei koproducerėmis – Andrea Papitto ir Leola Calzolai-Stewart. Visos trys siekė to paties, iš bendro darbo giminė filmas „Paskutinė daina prieš karą“. Moterys nutarė įsteigti savo bendrovę „Thinking Forward Media“.

Kiley, Andrea, Leola bei kiti jų bendradarbiai rimtai domisi ekonomikos raida, demokratija bei moterų teisėmis, todėl ir ieško užsakovų tokios tematikos filmams. Nesenai George'o Washingtono universiteto užsakymu jos baigė kurti kelis filmus, pasakojančius apie šios mokslo įstaigos dėstytojų pasiekimus gerinant žmonių gyvenimą pasaulyje. Jos taip pat propaguoja turizmą besivystančiose šalyse, ypač Zimbabvėje. Anot trijulės, turizmas – galingas taikos norint atversti duris geresniams tarpusavio supratimui ir ekonominiam bendradarbiavimui.

„Laiminga pabaiga“?

Kiley dokumentinis filmas „Paskutinė daina prieš karą“ spalio pradžioje bus rodomas Tarptautiniame Kauno kino festivalyje. Filmas pasakoja apie kasmetinę šventę dykumose, netoli Timbuktu, apie stulbinantį koncertą, kuriame dalyvavo daugybė „Grammy“ apdovanojimų pelniusių atlikėjų. Susirinkus Sacharoje, jų širdyse ir daina susilie – vardin pasaulinės taikos ir tuaregų paveldo išsaugojimo.

Bet prieš tai buvo treji ilgi, sudėtingi kūrybinio darbo metai. Nelempva buvo rasti lėšų, iššūkis buvo ir dvi svetimos kalbos. Šis filmas jau rodytas ir keliuose kituose JAV festivaliuose. Iš Lietuvos Kiley su savo filmu kelias į „IMZ World Music Film Festival“ Kardife (D. Britanija), po to – į Torontą.

Rodo TV

Krepšinio vietoj smegenų

Šis pirmadienis gana tiksliai apibūdino šalį, kurioje gyvename. Užuot išėjė į gatves ir pareiškė pasipiktinimą valdžios bejegiškumu, kurį pademonstravo kraupi šeštadienio žmogžudystė Panevėžyje, vilniečiai rinkosi į Rotušės aikštę, kad pasveikintų iš Slovénijos grįžusius krepšininkus. Užuot paskelbę šalyje gedulą, aukščiausiai Lietuvos vadovai taip pat atvyko į aikštę, kad susilietu su tauta krepšinio (o gal tiesiog alinio?) patriotizmo srautulyje. Žiniasklaida, žinoma, įsikibo į žmogžudystę visais dar sveikais ir popso nesugadintais dantimis, bet antradienio LRT laidoje „Laba diena, Lietuva“, iškart po pokalbio su atsakingais už aplaidumą valdininkais, toje pačioje studioje Šarūnas Mazalas, pasakojęs apie krepšininkų apdovanojimą Prezidentūroje, liejo krokodilo ašaras, kad be valstybės apdovanojimų liko du broliai žagintojai. Esą kick dar galima juos skriausti.

Pirmadienį LRT (30 d. 23 val.) parodys dokumentinį Miltono Alvarezo filma „Tylas skraištė“ (2011). Jis pasakoja apie prievertos prieš moteris aukas Pakistane. Moters veidą dengianti skraištė čia dažnai slepia nusikaltimus. Vienos filmo herojės veidą sieros rūgtimi apliejo vaikinas, negavęs iš jos tévu le-

„Kai sutiks aukštą tamasiaplaukį“ dimo ją vesti. XX a. pabaigoje kai-miečiai Pakistane pradėjo naudoti rūgštį ne tik žemės ūkyje. Aukomis dažniausiai tampa 14–25 metų merginos. Nusikaltėliai yra jų vyrai arba giminaičiai. Priežastis gali būti ir pavydas, kerštas arba tiesiog griežtas merginos: „Ne“. Paprastai skriaudikai lieka nenubausti, o nuo moterų nusisuka giminės, jos nebegali gauti darbo.

Prievarta prieš moterį – ir viena danų režisierius Nikolajaus Arceilio filmo „Karališkasis romanas“ (LRT Kultūra, spalio 2 d. 21.45) temų. Tikrasis faktas paremtas pasakojimas apie meilės trikampį nukels į XVIII a. pabaigas Daniją. Jaunyt karaliaus Kristijono VII žmona Karolina Matilda įsimylį gydytoją Johanną Friedriachą Struenec, kuris palapsniui tampa vis įtakingesniu politiku. Kartu meilužiai bando įgyvendinti pažangias reformas, bet dvaro kamarilės pastangomis karalienė ištremiama, o jos meilužiu, kurį meistriškai suvaidino Madsas Mikkelsenas, įvykdama mirties bausmę. Mane šis prabangus kostuminis filmas labiau pa-

traukę ne meilės drama, o pasakojimu apie tai, kaip konservatyvi dauguma priešinasi pažangioms idėjomis (Struensee ir jaunąjai karalienė suformavo Danijoje drausti Šviečiai-mo amžiaus filosofai).

LNK (2 d. 22 val.) parodys antrajį šiemet „Oskarų“ ceremonijoje triumfavusio Beno Afflecko filmą „Miestas“ (2010). Affleckas sulaukę priekaištų, kad neapsprendė, ką kuria: pasakojima apie nusikalėlio Dago (jį suvaidino pats režisierius) ir nieko apie jo praeitį nežinančios merginos (Rebecca Hill) meilę, ar kriminalinę dramą, kurios veiksmo vieta – pavojingiausias Bostono rajonas Čarlstaunas. Man regis, filmas kaip tik ir geras dėl to neapsprendimo.

Siaubo kino klasiko George'o A. Romero 1993 m. filmo „Tamsioji pu-se“ (LRT, 28 d. 23 val., LRT kultūra, 29 d. 00.05) herojus Tedas Bomanas – sėkmės sulaukęs rašytojas, bet ant perkamų jo knygų puikuojasi Džordžo Starko pavardė. Tai ne pseudonimas, o paslaptingesnės antrininkas, nuo vaikystės persekiojantis rašytoją iš tamsiuju pasamonės gelmių. Tedas jam pasipriešinti nesugeba, nors ir bando surengti antrininko laidotutes. Bet šešėlis atgyja ir ima keršti.

Stephanas Kingas, kurio knyga tapo filmo pagrindu, yra prisipažinęs, kad ji autobiografinė. Susidvejinusi asmenybė – mēgstama siau-

„Kokoko“

bo filmų tema, bet šis filmas, manau, dar išsaugojo dabar jau gerokai primišta stilių ir leis atskirkę nuo pernelyg virtualių siaubų, kuriuos matome kasdien.

Kitokią pasaką gerbėjus filme „Kai sutiks aukštą tamasiaplaukį“ (BTV, 30 d. 21.30) susprendė pamaloninti Woody Allenas. Jo herojai Helenai, kurią metė jaunesnę ir gražesnę moterį pasirinkęs vyras, aiškiaregė išburia laimingą ateitį. Tai tik viena kaip visada spalvingos Almeno mozaikos, kurios herojai – gyvenime suspainioję nevykčliai, dažnis. Juos suvaidino daugybė garsių aktorių – Anthony Hopkinsas, Naomi Watts, Antonio Banderas, Joshas Brolinas...

Tačiau gyvenimas viską sustato į savo vietas. Tik reikia ji patikėti aiškiaregiam. Arba prisiminti žodžius, kuriuos sako kitas filmo personažas Rojus: „Labai daug priklauso nuo lietus vandeniu glazūruoto raudono vežimėlio šalia Baltų vištų.“ Šios amerikiečių poeto Williamo Carloso Williamso (1883–1963) eilutės skamba kaip likimo slaptažodis.

Nereikia būti aiškiaregiu, kad suprastum, kaip klostysis dvieju

atsitiktinai traukinyje susitikusiu ir apvogtų Avdotijos Smirnovos 2012 m. filmo „Kokoko“ (TVI, 30 d. 21 val.) moterų likimas. Liza (kaip visada tikslė Ana Michalkova) – tipiška Peterburgo inteligentė. Ji dirba etnografijos muziejuje, skursta, bet yra išsilavinusi, kilni, net dažnai važi elgetiško uždarbio atiduoda vairų namams. (Beje, jų direktorė suvaidino filma „Antonas čia, šalia“ režisierė, kino kritikė Liubov Arkuš.) Vika (filme „Gyventi“ išsiminusi Jana Trojanova) – tipiška išspūdžiusi provincialė iš Jekaterinburgo. Jai atostogos Peterburge – vakarėliai, sėkminges „šopingas“, nuotykiai. Bet, likimui paliepus, Vika atsiduria Lizos bute. Smirnova suveda dvi trisdešimtmeses, kurios neturi visiškai nieko bendra. Inteligentę ir liaudies atstovę. Rusų inteligenčiai visada garbino, globojo liaudi, jautėsi kalti ir skolingo, tad Smirnova nori pažiūrėti, kaip šie santykiai atrodė dabar, šių dienų Rusijoje. Neapsirkote: tai tikra komedija!

Lietuvoje, regis, įvyko tai, apie ką svajojo rusų revoliucioneriai, – liaudišys yra vieninga. Valstybės vadovai įvairiomis iškilmingomis prognozėmis vis dažniau kreipiasi į tautą, ne išskirdami kokios nors jos dalies. Ir jie, matyti, teisūs. Krepšinio euforijos suvienyta tauta – vieninga, džiūgantį liaudis.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Parodos	Meno projektų erdvė „Malonioji 6“	KAUNAS	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS		M. Žilinsko dailės galerija	
Vilniaus paveikslų galerija	<i>Malonioji g. 6</i> Mindaugo Navako paroda „Trys dalykai“	<i>Nepriklausomybės a. 12</i> <i>Kauno bienalė „Unitektas“:</i> Patricia Piccinini (Australija) paroda „Nematoma Saulė su mumis“, Gao Yuan (Taivanas) paroda „Naujoji epocha“, Monikos Žaltauskaitės-Grašienės ir Bronės Neverdauskienės paroda „Absoliuti lygibė“	Dailė
<i>Didžioji g. 4</i> Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai Lietuvos dailė XVI–XIX a.	<i>Vilniaus g. 39</i> Paroda „Mylios valanda“	<i>Modriu Tenisono (Latvija), Armando Strazdė (Latvija), Vytauto Tumėno interaktyvus projeketas „Laimos tinklas“</i>	Kai apžiūrėsite tiesiai iš Luvro muziejaus atvežtą parodą „Antoine Watteu ir prancūzų graviūros menas“ (veikia iki lapkričio 10 d.) Vilniaus paveikslų galerijoje, kur kantriu judesiui atkartoti tūkstančiai medžių lapelių ir drabužių klosčių, apsilankykite kur kas mažiau iškilmingoje, bet sveika ironija tvoskiančioje Mindaugo Navako parodoje „Trys dalykai“ niauriai lyriškoje projektų erdvėje „Malonioji 6“ (Malonioji g. 6, Vilnius). Čia išilaužėliški miesto grafitų užrašai paversti dekoratyviais indų raštais; Navakas ir vėl sukeičia mastelius ir reikšmes. Paroda veikia ketvirtadieniais 18–20 val. arba atskiru susitarimu (tel. 8 604 10605).
Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai	<i>Galerija „Vartai“</i>	<i>Kauno paveikslų galerija</i>	
Paroda „Antoine Watteau ir prancūzų graviūros menas“	<i>Trakų g. 13</i> Valentino Antanavičiaus akvarelių paroda „20/20/20“	<i>K. Donelaičio g. 16</i> <i>Kauno bienalė „Unitektas“:</i> Jaunujų menininkų paroda Linos Jonikės paroda „Reversinės trajektorijos“	Teatras
Radvilų rūmai		<i>Giedrės Kriaucionių paroda „Suformatuota“</i>	Rugsėjo 28 d. 12 val. „Menų spaustuvės“ Juodojoje salėje galima pamatyti smagią operą „Geros dienos!“. Jos siužetą sudaro kasininkų minčios – atskiri likimai, slepiami po dirbtinės šypsenos ir mechanisko aptarnavimo – „Laba diena!“, „Ačiū!“, „Geros dienos!“ – kauke. Libreto autorė – Vaiva Grainytė, kompozitorė – Lina Lapelytė, režisierė ir scenografinė – Rugilė Barzdžiukaitė.
<i>Vilniaus g. 24</i> Reginos Matuzonytės-Ingelevičienės tapybos paroda „Spalva ir linija išreiškių pojūčiai“	„Prospektu“ fotografijos galerija	<i>Severijos Inčirauskaitės-Kriaunevičienės paroda „Šardymai“</i>	
Tarptautinė paroda „Sidabro amžius. Rusų dailė Baltijos šalių kolekcijose. 1890–1930“	<i>Gedimino pr. 43</i> iki 28 d. – Algio Griskevičiaus fotografijų paroda „Iš mutantų gyvenimo“	<i>Kęstučio Grigaliūno interaktyvus projeketas „Marginimas“</i>	
Rytų Azijos, Naujosios Gvinėjos ir Australijos aborigenų menas	„Vilniaus“ fotografijos galerija	A. Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus	
<i>Stiklių g. 4</i> Valentino Antanavičiaus akvarelių paroda „Sapnai“	<i>Stiklių g. 13</i> iki 28 d. – konkurso „Debiutus‘12“ nugaliėtojos Vilijos Visockienės fotografijų paroda	<i>V. Putvinskio g. 64</i> <i>Kauno bienalė „Unitektas“:</i> Feliksas Jakabausko „Kalbėjimas – sidabras...“	Muzika
Taikomosios dailės muziejus		<i>Zinaidės Vogeliénės „Sidabriniš ūnabždesys“</i>	Kamerinės vokalinės muzikos gerbėjai kviečiami į tarptautinio projekto „European Liedforum Vilnius 2013“ koncertus, skirtus Lietuvos pirminkavimui ES bei dedikuotus Lietuvos muzikos ir teatro 80-mečiui. Baimės koncertas vyks spalio 4 d. 18 val. Taikomosios dailės muziejuje. Fórumo dalyviai atliks meistriskumo kursų metu parengtą užsiens šalių kompozitorų programą, taip pat skambės šešių Europos aukštųjų muzikos mokyklų kompozitorų – studentų specialiai forumui sukurtų kamerinių-vokalinų kūrinių pasaulinės premjeros.
<i>Arsenalo g. 3A</i> Silvestro Džiaukšto ir Galinos Petrovos paroda	Pamėnkalnio galerija	Keramikos muziejus	
Vytauto Kasiulio dailės muziejus	<i>Pamėnkalnio g. 1/13</i> iki X. 1 d. – Zinaidės Irutės Dargienės paroda „Atėjė iš sapnų. Aborigenai“	<i>Rotušės a. 15</i> Simpoziumo „Mes – redukcija 2013“ paroda	Kinas
<i>A. Gošauto g. 1</i> Vytauto Kasiulio kūrinių kolekcija	Šv. Jono gatvės galerija	Galerija „Meno parkas“	Ši savaitgalį – dvių lietuviškų filmų premjeros: Audrius Juzėno „Ekskursantė“ ir Romo Zabarausko „Streikas“.
Lietuvos nacionalinis muziejus	<i>Šv. Jono g. 11</i> iki X. 5 d. – Devintojį Baltijos medalių trienale	<i>Rotušės a. 27</i> Kauno bienalė „Unitektas“ „Tapiserijos Nova: Japonija – Lietuva“	
Naujasis arsenatas	Galerija „Meno niša“	Galerija „Kauno langas“	
<i>Arsenalo g. 1</i> Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija	<i>J. Basanavičiaus g. 1/13</i> iki 28 d. – Eimutė Markūno tapybos kūrinių paroda „Praejimas. Durchgang. Tapyba“	<i>M. Valančiaus g. 5</i> iki 30 d. – Donato Gibo skulptūros paroda „Meninė akmenigė forma“	
Lietuvių carų valdžioje	Lietuvos dailininkų sajungos parodų salė	Kauno fotografijos galerija	
Lietuvių liaudies menas	<i>Vokiečių g. 4/2</i> Paroda „Baltarusijos dailininkai Lietuvoje“	<i>Rotušės a. 1 / Vilniaus g. 2</i> iki 29 d. – Andrejaus Liankevičiaus paroda „Sudie, Tėvyne“	
Kryždirbystė		Galerija „Balta“	
Paroda „Vaikystės metų kraštas“		<i>M. Valančiaus g. 21</i> <i>Kauno bienalė „Unitektas“:</i> Jolantos Šmidienės „Ugnies ūkis“ (bendra darbuiant su Kauno Šokių teatru „Aura“)	
Paroda „Žemaičių vyskupijos istorija“		<i>Jūratės Petruškevičienės „Humana: laiminges pusvalandis“</i>	
Kazio Varnelio namai-muziejus	Galerija AV17	Galerija „Aukso pjūvis“	
<i>Didžioji g. 26</i> K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija	<i>Aušros Vartų g. 17</i> iki X. 6 d. – Arek Wolski (Lenkija) kūrybos paroda „Apibrėžimo problema“	<i>K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53</i> Aušros Barzdukaitės-Vaitkūnienės tapybos paroda „Naktis ir diena“	
Lankymas ontradienių–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44	Vilniaus rotušė	<i>Laimos Oržekauskienės ir Vlado Oržekausko kūrybos paroda iš ciklo „Duetai“</i>	
Bažnytinio paveldo muziejus		<i>Almyros Weigel (Vokietija) autorinių papuosalų paroda „Krantas“</i>	
<i>Šv. Mykolo g. 9</i> Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija	Galerija „Kunstкамера“	<i>iki 4 d. – Rūtos Bartkevičiūtės objektas „Miestas X“</i>	
iki 30 d. – paroda „Antepedijai“	<i>Ligoninės g. 4</i> iki 28 d. – Prano Gailiaus darbų paroda „Pradžios pradžia. Pranas Gailius“	Kauno menininkų namai	
Paroda „Relikvijos ir relikvijorai“	Vilniaus žydų viešoji biblioteka	<i>V. Putvinskio g. 56</i> iki X. 5 d. – Vaidos Kunigelytės akvarelės darbų paroda „Egészségre“	
Šiuolaikinio meno centras	<i>Gedimino pr. 24–9</i> Michaelio Rogatchi paroda „Žydiškoji melodija“	<i>iki 28 d. – Kauno bienalė „Unitektas“</i>	
<i>Vokiečių g. 2</i> Paroda „Illiuzionistai. Apie scenografiją ir šiuolaikinį meną“		<i>Aušros Kleizaitės paroda „Some things are closer than they appear“</i>	
Paroda „Vasaros skaitiniai“. Rinktiniai kūrinių iš Cesio meno festivalio parodos	Senamiesčio menininkų galerija-dirbtuvė	VDU menu galerija „101“	
Modernaus meno centras	<i>Totorių g. 22–4</i> Jose Melguizo (Ispanija) tapybos paroda „Pasajes Internos“	<i>Laisvės al. 53</i> Kauno bienalė „Unitektas“. Karinos Bisch (Prancūzija) paroda „Liudininkas“	
<i>Literatu g. 8</i> Katarzynos Józefowicz (Lenkija) paroda	Galerija „Kunstкамера“	Kauno miesto muziejus	
Galerija „Kairė-dešinė“	<i>Šv. Jono g. 11</i> Michaelio Rogatchi paroda „Žydiškoji melodija“	<i>M. Valančiaus g. 6</i> „Kauno ponios iš ponai: XX a. 3–4 dešimtmečio stilus“	
<i>Latako g. 3</i> Aštuntosių tarptautinė mažosios grafikos trienale „Vilnius 2013“		<i>Fotografijų paroda „Miesto gatvė“</i>	
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIOS GALERIJOS		<i>„Kauno žydų bendruomenės istorijos šaltiniuose“</i>	
Galerija „Akademija“	Rašytojų klubas	Kauno pilis	
<i>Pilių g. 44/2</i> iki 28 d. – Arvydo Martiničio paroda „Spalvų zona“	<i>K. Sirvydo g. 6</i> iki 30 d. – Algimanto Aleksandravičiaus paroda „Rašytojų Algimanto Aleksandravičiaus fotografių“	<i>Pilių g. 17</i> Ekspozicija „Kauno pilies istorijos mozaika“	
Pauliaus Normanto paroda „Budos šviesa“	LMA Vrublevskių biblioteka		
A. ir A. Tamšaičių galerija „Židiny“	<i>Žygimantų g. 1</i> Paroda „1863 metų sukilimo dalyvių gyvenimo vaizdai dokumentuose“	<i>M. Valančiaus g. 6</i> „Kauno ponios iš ponai: XX a. 3–4 dešimtmečio stilus“	
<i>Dominiškanų g. 15</i> Dailininkų Tamšaičių kūryba		<i>Fotografijų paroda „Miesto gatvė“</i>	
XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai		<i>„Kauno žydų bendruomenės istorijos šaltiniuose“</i>	
Telšių galerija	Rašytojų klubas	Kauno pilis	
<i>Kęstučio g. 3</i> Paroda „Prakalbintas medis“	<i>K. Sirvydo g. 6</i> iki 30 d. – poetės Onės Baliukonės tapyba nuo X. 1 d. – Algimanto Aleksandravičiaus paroda „Rašytojų Algimanto Aleksandravičiaus fotografių“	<i>Pilių g. 17</i> Ekspozicija „Kauno pilies istorijos mozaika“	
JAV savanorių organizacijos „Lithuanian Mercy lift“ nuotraukų paroda „20 metų su Lietuva“			
VDA Telšių fakulteto Metalo meno ir juvelyrkos studijos studentų darbų paroda „Spektras“			

28 d. 18.30 – N. Simono „PASKUTINYSIS AISTRINGAS MEILLŪZIS“. Rež. – O. Lapina, J. Bogdanovič-Golubeva

28 d. 12 val. – J. Ščuckio „RAUDONKE-PURAITĖ“. Rež. – J. Ščuckis

29 d. 15 val. – A. Vvedenskio „EGLUTĖ PAS IVANOVUS“. Rež. – J. Vaitkus

X. 4 d. 18.30 – A. Jablonskajos „STABMELDŽIAI“. Rež. – J. Vaitkus

Teatras „Lėlė“

28, 29 d. 12 val. – PREMJERA! E.T.A. Hoffmano „SPRAGTUKAS“. Scenarijus aut., rež. ir dail. – V. Mazūras, komp. – F. Latėnas. Vaidina I. Liutkevičiūtė, I. Precas, J. Marcinkevičius, A. Stankūnaitė, D. Tarutis, K.A. Butvidas, E. Zeciūtė

Mažoji salė

28 d. 14 val. – „AUKSO OBELĖLĖ, VYNO ŠULINĖLIS“ (pagal lietuvių liaudies pasaką). Scen. aut. ir rež. – R. Driežis

Menų spaustuvė

Festivalis „Sirenos“

28 d. 12 val. – opera „GEROS DIENOS!“ Kūrėjai V. Grainytė, L. Lapelytė, R. Barzdžiukaitė

30 d. 18, 21 val. – H. Ibseno „PERAS GIUNTAS“. Rež. – O. Koršunovas (Oslo Nationalinis Dramos teatras, Norvegija)

X. 1 d. 18 val. Juodojoje salėje – „TĘCIO PASAKA“. Rež. – A. Kirvela ir J. Tertelis (teatro laboratorija „Atviras ratus“ ir kurybinė studija)

X. 1, 4 d. 16 val. – „Sirenu“ klubas pristato: diskusija „Praeities „Sirenu“ aidai“. Jaunieji „Sirenu‘13“ kūrėjai

2 d. 19 val. Kišeninėje salėje – „ATVIRAS RATAS“. Rež. – A. Giniotis (teatro laboratorija „Atviras ratus“)

3 d. 19 val. Kišeninėje salėje – „BRANGIOJI MOKYTOJA“. Rež. – I. Stundžytė (teatro laboratorija „Atviras ratus“)

4 d. 19 val. – festivalis „Sirenos“. Spektaklis-koncertas „EURIPIDAS. MEDÉJOS LINK“. Adaptacija ir režisūra – E. Dantė

KAUNAS

Kauno dramos teatras

27 d. 18 val., 28 d. 15 val. Didžiojoje scenoje – J. Patricko „MŪSŲ BRANGIOJI PAMELA“. Rež. – A. Latėnas

28 d. 18 val. Mažojoje scenoje – J. Tumo-Vaižganto „ŽEMĖS AR MOTERS“. Rež. – T. Erbrédėris

29 d. 12 val. Mažojoje scenoje – A. Sunklodaitės „KISKIS PABĖČELIS“ (pagal L. Jakimavičiaus knygelę „Lapė ir kaliošai“). Rež. – A. Sunklodaitė

29 d. 18 val. Rūtos salėje – F. von Schillerio „PLĒSIKAI“. Rež. – A. Areima

X. 2, 5, 6 d. 18 val. Ilgojoje salėje – A. Čechovo „PALATA“. Insc. aut. ir rež. – R. Kazlas

4, 5 d. 18 val. Didžiojoje scenoje – PREMJERA! A. Čechovo „VÝŠNIŲ SODAS“. Rež. – A. Areima

Kauno muzikinis teatras

28, 29. X. 2 d. 18 val. – PREMJERA! G. Rossini, G. Puccini „VEDYBŲ VEKSELIS“, „DŽANIS SKIKIS“. Dir. – J. Geniušas, rež. – N. Petrokas, scenogr. – S. Bocullo, kost. dail. – D. Kuzmickaitė

X. 3 d. 18 val. – „NOTRDAMO LEGENDA“. Insc. aut. ir choreogr. – A. Jankauskas, dir. – J. Janulevičius

4 d. 18 val. – E. Johno, T. Rice'o „AIDA“. Dir. – J. Janulevičius

Kauno kamerinis teatras

28, 29. X. 6 d. 18 val. – PREMJERA! F. Zelerio „TIESA“. Rež. – S. Rubinovas

3 d. 18 val. – F. Rabelais „GARGANTIUA IR PANTAGRUIELIS“. Rež. – S. Rubinovas

4 d. 18 val. – Molierė'o „ŠYKŠTUOLIS arba MELO MOKYKLA“. Rež. – A. Pociūnas

5 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „KAVINĖ PAS BLEZA“. Rež. – S. Rubinovas

Kauno lėlių teatras

X. 1 d. 18 val. – „KITAISS METAIS, TUO PAČIU LAIKU“. Rež. – A. Lebeliūnas („Laimingi žmonės“)

KLAIPĖDA

Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras

29 d. 17 val. – PREMJERA! W. Shakespeare'o „ROMEO IR DŽIULJETA“

X. 2, 3 d. 18.30 – PREMJERA! G. Donizetti „MEILÉS ELIKSYRS“

Klaipėdos lėlių teatras

21 d. 12 val. – „VILKAS IR ŽŪKIŲ“

Rež. – L. Zubė (šeimos teatras „Lino lėlės“)

22 d. 12 val. – „LABAS, MAŽYLI“

Rež. – K. Jurkštaitė

28, 29. X. 5 d. 12 val. – PREMJERA! „ARBATÉLÉ“. Rež. – K. Jurkštaitė

ŠIAULIAI

Šiaulių dramos teatras

4 d. 18 val. – PREMJERA! M. Panjolio „DUONKEPIO ŽMONA“. Rež. – A. Lebeliūnas

Koncertai

Lietuvos nacionalinė filharmonija

27 d. 18 val. Klaipėdos koncertų salėje – šiuolaikinės muzikos festivalio „Permainų muzika“ koncertas „Kalnų sonata“. Lietuvos nacionalinis simfoninių orkestras. Solistai I. Armonaitė (smuikas), I. Baikštytė (fortepijonas), P. Geniušas (fortepijonas), M. Svoboda (trombones). Dir. – J. Domarkas. Programoje E. Balsio, R. Šerkšnytės, O. Balakausko, R. Kabelio kūrinių

28 d. 19 val. Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje, – simfoninių muzikos sezono pradžios koncertas. Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Kompozicijos katedros 80-metciui. Lietuvos nacionalinis simfoninių orkestras. Solistai I. Armonaitė (smuikas), I. Baikštytė (fortepijonas), P. Geniušas (fortepijonas), M. Svoboda (trombones). Dir. – J. Domarkas. Programoje E. Balsio, R. Šerkšnytės, O. Balakausko, R. Kabelio kūrinių

Piano.it koncertų salė

X. 4 d. 18.30 – džiazo dainininkų trio „The Ditties“ ir desertų studijos „Tie“ kepejai meistrai

Užutrakio dvaro sodyba

28 d. 17 val. – koncertų ciklas „Juvenes art“. Groja A. Šochas, J. Punytė. Programoje J. Brahms, P. Sarasate's ir kt. kūrinių

PANEVĖŽYS

Dailės galerija

29 d. 16 val. – koncertas „Devyni kerėjimai“ solo fleitai ir poetės balsu. Koncertuoja J. Mačys (fleita), poeziją skaito S. Ska

Vakarai

VILNIUS

Rašytojų klubas

27 d. 17 val. – R. Stankevičiaus autorinius vakarus. Vakare dalyvauja klinikininkas, gitaristas G. Žilys

29 d. 13.30 Kačerginės šv. Onos koplyčioje – V. Mykolaičio-Putino „Dienoraščiu“ sutiktuvės. Dalyvauja knygos sudarytojas literatūros kritikas S. Lipskis, skaitovas J. Šalkauskas, rašytojai V. Bubnys, E. Kurklietytė

X. 1 d. 17.30 – rašytojo R. Gudaičio esė knygos „Piemuo norėjo Hamletu būti“

sutiktuvės. Fotografo A. Aleksandravičiaus parodos „Rašytojos Algimanto Aleksandravičiaus fotografijose“ atidarymas.

Dalyvauja knygos autorius R. Gudaitis, literatūrologas P. Bražėnas, fotografas A. Aleksandravičius, kino režisierius

G. Lukšas. Ištraukas iš knygos skaito aktorių R. Bagdzevičius. Vakarą veda knygos leidėjas R. Norkus

2 d. 16 val. Švenčionelių vaikų globos namuose, 18 val. Utenos vaikų globos namuose – renginiai iš ciklo „Atverstos knygos puslapiai“. Dalyvauja rašytojai L. Jakimavičius, A. Karosaitė

3 d. 15 val. Naujojo Daugėliškio vaikų globos namuose – renginys iš ciklo „Atverstos knygos puslapiai“. Dalyvauja

rašytoja G. Adomaitytė

Vilniaus mokytojų namai

27 d. 18 val. Svetainėje – Š. Mačiulis ir

„Vilkai“, „Dinozaurai“, „Bliuzoholikai“, „Deep Sea Divers“ ir kt.

X. 1 d. 18 val. Svetainėje – dzūkų vakaras.

Svečiuose Viešejų urėdija. V. Stacevičiaus knygų „Yra tokia Viešiejų urėdija“ ir „55 metų Kapčiamiesčio šiluose“ pristatymas

Bibliografinės žinios

MENAS

Antiška : [architektų postpunkro grupės „Antis“ dainų tekstai, komentarai ir narių prisiminimai] / Algirdas Kaušėdas. – Vilnius : Tyto alba, 2013 (Vilnius : BALTO). – 251, [1] p. : iliustr., faks., portr. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-9986-16-971-0 (jr.)

Straipsniai / Mikalojus Konstantinas Čiurlionis ; parengė Vytautas Landsbergis. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2013 (Vilnius : Petro ofsetas). – 103, [1] p. : iliustr., faks., nat. – Tiražas 500 egz. – ISBN 978-9986-39-761-8 (jr.)

Vitražai : [albumas] / Algirdas Dovydenas ; parengė Dalia Ramonienė ; iliustracijas parinko Algirdas Dovydenas ; [teksto autorė Dalia Ramonienė]. – Vilnius : Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2013 (Vilnius : Standartų sp.). – 227, [1] p. : iliustr., portr. – Santr. angl. – Tiražas 500 egz. – ISBN 978-609-447-069-1 (jr.) : [45 Lt]

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

99 triciliai / Alis Albierius. – Vilnius : Homo liber, 2013 (Vilnius : Petro ofsetas). – 107, [5] p. – Tiražas [400] egz. – ISBN 978-609-446-062-3

Akys girdi sieлагėlę : eilėraščiai / Augustinas Dainys. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2013 (Vilnius : Standartų sp.). – 222, [2] p. : iliustr. – Tiražas 500 egz. – ISBN 978-9986-39-760-1 (jr.)

Dingusios : [detektyvinis romanas] / Tess Gerritsen ; iš anglų kalbos vertė Paulina Kruglinskienė. – [2-oji patais. laida]. – Kaunas : Jotema, 2013 (Kaunas : Spindulio sp.). – 367, [1] p. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-9955-13-391-9

Džuljetos suknėlė : eilėraščiai / Dovilė Zelčiūtė. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2013 (Vilnius : Petro ofsetas). – 99, [1] p. – Tiražas 500 egz. – ISBN 978-9986-39-754-0 (jr.)

Esame, kad nebūtume : [eilėraščiai] / Ineza Juzefa Janonė. – Vilnius : Naujoji Romuva [i.e. „Naujosios Romuvos“ fondas], 2013 (Vilnius : Petro ofsetas). – 94, [1] p. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978-609-8035-22-3

Kai aš gulėjau mirties patale : [romanas] / William Faulkner ; iš anglų kalbos vertė Lilija Vanagienė. – 3-loji laida. – Vilnius : Vaga, 2013 (Vilnius : BALTO print). – 229, [2] p. – Tiražas 800 egz. – ISBN 978-5-415-02322-6

Kaip mes mokėmės mirti : vienos vilties romanas / Vidmantė Jasukaitytė. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2013 (Vilnius : BALTO print). – 567, [1] p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-9986-39-753-3 (jr.)

Kalifo rūmai : metai Kasablankoje / Tahir Shah ; iš anglų kalbos vertė Rasa Draždauskienė. – Vilnius : Tyto alba, 2013 (Vilnius : BALTO). – 372, [2] p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-9986-16-972-7

Lapės gaudymas : eseistinės užsklandėlės / Donaldas Kajokas. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2013 (Vilnius : BALTO print). – 158, [2] p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-9986-39-755-7

Lazario moterys : romanas / Marina Stepanova ; iš rusų kalbos vertė Sigitas Parulskis. – Vilnius : Tyto alba, 2013 (Kaunas : Spindulio sp.). – 390, [2] p. – Tiražas 2500 egz. – ISBN 978-9986-16-964-2 (jr.)

Lik šalia : [romanas] / Harlan Coben ; iš anglų kalbos vertė Arvydas Malinauskas. – Kaunas : Jotema, 2013 (Kaunas : Spindulio sp.). – 349, [3] p. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-9955-13-378-0 (jr.)

Mirties glėby : [detektyvinis romanas] / Peter James ; iš anglų kalbos vertė Bronislovas Bružas. – Kaunas : Jotema, 2013 (Kaunas : Spindulio sp.). – 430, [1] p. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-9955-13-390-2 (jr.)

Pas kūnigą ir detektyvą – psichologo kabinete : [tikros istorijos iš psichologės-psichoterapeutes praktikos] / Genovaitė Bončkutė-Petronienė. – Vilnius : Vaga, 2013 (Vilnius : BALTO print). – 211, [2] p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-5-415-02315-8

Piemuo norėjo Hamletu būti : esė / Romas Gudaitis ; [Algimanto Aleksandravičiaus nuotraukos]. – Vilnius : Santara, 2013 (Vilnius : Petro ofsetas). – 271, [1] p. : iliustr. – ([Kultūros žurnalo „Santara“ biblioteka ; kn. 208]). – Tiražas [600] egz. – ISBN 978-9986-868-49-1

Rinktinė : eilėraščiai / V. Matulonis. – Vilnius : [V. Matulonis], 2003 [i.e. 2013] (Vilnius : BMK I-klia). – 207, [1] p. : iliustr. – ISBN 978-9955-592-24-2

Sakiniai : menkoj esčiukta, 2010–2012 / Aidas Marčėnas ; [nuotraukos Algimanto Kunčiaus]. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2013 (Vilnius : BALTO print). – 309, [1] p. : iliustr. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-9986-39-756-4

Septynios dienos BE : [romanas] / Monika Peetz ; iš vokiečių kalbos vertė Audronė Leisenberger. – Vilnius : Vaga, 2013 (Vilnius : BALTO print). – 306, [4] p. – Tiražas 1300 egz. – ISBN 978-5-415-02321-9

Šiek tiek ménésienos : romanas / Rimantas Šavelis. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2013 (Vilnius : BALTO print). – 243, [1] p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-9986-39-757-1 (jr.)

Tamsiai ir šviesiai matys : eilėraščiai ir ne / Ramutė Skučaitė. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2013 (Vilnius : Standartų sp.). – 126, [1] p. – Tiražas 800 egz. – ISBN 978-9986-39-759-5 (jr.)

„Jobs“

Savaitės filmai

Bégančios kortos ***

Prinstonas studentas Ričis žaidžia internete pokerį, kad apmokėtų už mokslus. Kai pasijunta apgautas, jis nusprendžia atgauti pavogutus pinigus, rasti portalą savininką ir jam atkeršyti. Tačiau Kosta Rikoje radęs korumpuočią Aiveną Bloką nusprendžia tapti jo dešiniaja ranka. Blokas mato Ričį kaip giminįg sielą. Statymai vis auga ir Ričis suprantą, kad jo naujasis šefas atsidūrė ties katastrofos riba. Žaidimą užaštrina ir FTB agentas... Brado Furmano filmas – pirmiausia tiems, kurie mėgsta filmus apie žaidimus ir juvelyriškai parengtas apgavystes. Ir, žinoma, Beno Afflecko, Justino Timberlike'o, Gemmos Arterton, Anthony Mackie gerbėjams (JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Džesmina ****

Naujojo Woody Alleno filmo herojė Džesmina (Cate Blanchett) priprato patogiai gyventi šalia vyro verslininko. Jos pasaulis buvo prabangios rezidencijos ir limuzinai, vakarienės ištaigingose Niujorko restoranuose ir pirkiniuose. Bet vyras (Alec Baldwin) už finansines machinacijas atsidūrė kalėjime, bankai užblokavo sąskaitas ir Džesminos gyvenimas pasikeitė neatpažįstamai. Kad išvengtų nemalonų susitikimų su Niujorko elitu, Džesmina persikelia į San Franciską ir laikinai apsigyvena pas seserį Džindžer (Sally Hawkins). Netrukus ji pradeda konfliktuoti su sesers sužadėtiniu Čiliu (Bobby Cannavale) ir nusprendžia rasti sau ir seserai gerus partnerius. Allenas akivaizdžiai perfrazuoją ne tik pastarausiai krizės metais subliūškusias finansinių aferistų istorijas, bet ir Tennessee Williams „Geismų tramvajaus“ siužetą. Tik laikai neatpažįstamai pasikeitė, o kartu su jais ir geismai, ir dramų veikėjai (JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas)

Jobs ***

Steve'as Jobsas buvo ekscentrikas, maištininkas, kartais beprotis. Jis visada galvojo, kad žino geriau už kitus ir niekad neklysta. Iš pat pradžių Jobsas žinojo, ko siekia, ir sugebėjo už tai pakovoti. Jis buvo nelengvas verslo ir gyvenimo partneris. Įmonę Jobsas įkūrė garaže, bet po kelerių metų tapo milijonieriumi. Tačiau netrukus prarado „Apple“. Tik net ir situaciijoje, kuri kitiems atrodė beviltiška, jis rado jėgų vėl pakilti ir parversti įmonę galingiausia pasaulyje imperija. Jobsui pavydėjo vyrai, jি mylėjo moterys. Jis buvo vizionierius. Joshua Michaelo Sternas pasakojime apie Jobsą, kuris vieniems pasirodys pernelyg paprastas, kitiems – tiesiog neteisingas, vaidina Ashtonas Kutcheris, Dermotas Mulroney, Joshas Gadas, Lukas Haas, Matthew Modine'as, J.K. Simmonsas, Lesley Ann Warren, Ronas Eldardas (JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Laiko tiltas ***

Richardas Curtis parašė populiarų filmą „Ketverios vestuvės ir vienos laidotuvės“, „Noting Hills“ scenarijus ir nusprendė pats tapti režisieriumi. Bet pagal nuosavą scenarijų sukurtam naujam jo filmui akivaizdžiai pristigo tvirtos režisierius rankos. Nors filmo iščitės taškas geras: 21-crių nedrąsus advokatas Timas (Domhnall Gleeson) sužino, kad gali keliauti laiku yra jausminga Timo ir žavios amerikietės Merės (Rachel McAdams) meilės istorija, sąmoningai ir šiltai rodomi Timo giminės ir pažįstami, filmas įkūnija atpažįstamus senosios keistosios Anglijos bruožus, bet jam sttinga vientisumo, jis pernelyg ištęstas. Vis dėlto žiūrėti „Laiko tiltą“ – malonus ir saugus, nes žavūs personažai tiksliai balansuoja tarp komedijos ir melodramos, humoros, ironijos ir žmogiškųjų silpnybių. Gal kam nors jis ir pasirodys per saldus, bet pavargusiems nuo realybės antiutopijų žiūrovams kartais sttinga optimistinių filmų apie meilę ir laiko tékmę. Ir perspėjimo, kad reikia būti atsargiam: kiekvienas sugrįžimas į pranciūtį gali pakeisti ateitį. Taip pat vaidina Billas Nighty, Lydia Wilson, Lindsay Duncan, Richardas Cordery, Joshua McGuiras, Tomas Hollanderis (D. Britanija, 2013). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

***** – ševedras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Monika Krikštopaitytė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, šokis – Milda Brukštutė

Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

27-X. 3 d. – Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 11, 14, 15.45, 18.30, 21.30
27, 30-X. 3 d. – Laiko tiltas (JAV) – 16.15, 19, 21.45; 28, 29 d. – 12.30, 16.15, 19, 21.45
27, 30-X. 3 d. – Bégančios kortos (JAV) – 15, 18.45, 21 val.; 28, 29 d. – 12.45, 15, 18.45, 21 val.
X. 2 d. – Didis grožis (Italija) – 18 val.
X. 2 d. – Gravitacija (3D, JAV) – 19.15
27 d. – filmas-koncertas „Metallica – like never before“ (3D, JAV) – 19, 22 val.;
28-X. 3 d. – 22 val.
27-X. 1, 3 d. – Sparnai (3D, JAV) – 11, 13.15, 15, 17.30, 19.45; 2 d. – 11, 13.15, 15 val.
27-X. 3 d. – Sparnai (JAV) – 12, 14.15, 16.30
Laiškai Sofijai (D. Britanija) – 11.45, 14.45, 17.45, 20.45
27-X. 2 d. – Jobs (JAV) – 15.15, 18.10, 21 val.; 3 d. – 15.15, 21 val.
27-X. 1, 3 d. – Džesmina (JAV) – 16.45, 19.15, 22 val.; 2 d. – 16.45, 22 val.
27 d. – Šeima (JAV, Prancūzija) – 15.30;
28-X. 1, 3 d. – 15.30, 18.15, 21 val.; 2 d. – 15.30, 18.15, 21, 21.45
27, 28, 30-X. 3 d. – Smurfai 2 (3D, JAV) – 12.15, 13.45; 29 d. – 13.45
27, 30-X. 3 d. – Monstrų universitetas (3D, JAV) – 16.15; 28, 29 d. – 11.20, 16.15
28, 29 d. – Monstrų universitetas (JAV) – 12.30
27-X. 3 d. – Kalinai (JAV) – 17.15, 20.30
Smurfai 2 (3D, JAV) – 11.15, 13.45
Paliki Aliaskoje (JAV) – 18.45
27-X. 2 d. – Rydiko kronikos. Sugrįžimas (JAV) – 21.15
27-X. 2 d. – Išvarymas (JAV) – 18 val.
27-X. 3 d. – Labas, mes Mileriai (JAV) – 20.45
Ženk pirmajį žingsnį (P. Korėja, JAV) – 15.15
29 d. – Batuotas katinas Pūkis (JAV) – 11 val.

Forum Cinemas Akropolis

27-X. 3 d. – Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 10.45, 15.45, 20.45
Laiko tiltas (JAV) – 16.15, 18.15, 21.15
Bégančios kortos (JAV) – 18.30, 19.45, 21.50
X. 2 d. – Gravitacija (3D, JAV) – 18.45
27 d. – filmas-koncertas „Metallica – like never before“ (3D, JAV) – 19 val.
27 d. – Sparnai (3D, JAV) – 10.15, 12.30, 14.45, 17.15; 28-X. 3 d. – 10.15, 12.30, 14.45, 20.45
27-X. 3 d. – Sparnai (JAV) – 11.15, 13.30, 16 val.
27-X. 1, 3 d. – Jobs (JAV) – 12.45, 18 val.; X. 2 d. – 12.45
28-X. 3 d. – Labas, mes Mileriai (JAV) – 15.30, 21 val.
27, 28, 30-X. 3 d. – Monstrų universitetas (3D, JAV) – 11, 13.15; 29 d. – 13.15
27-X. 3 d. – Smurfai 2 (JAV) – 13.45
28-X. 3 d. – Šeima (JAV, Prancūzija) – 19 val.
27, X. 2 d. – Šeima (JAV, Prancūzija) – 21 val.; 28 d. – 18.30, 23.45; 29 d. – 14.30, 21 val.; 30 d. – 18 val.; X. 1 d. – 20 val.; 2 d. – 19 val.; X. 3 d. – 17.45
27 d. – Džesmina (JAV) – 21.45; 28 d. – 22 val.; 29 d. – 21.15; 30 d. – 19.30; X. 1 d. – 17 val.; 2 d. – 19, 22 val.; 3 d. – 15, 21 val.
27 d. – Aš tokia susijaudinus (Ispanija) – 17.15
27, X. 2 d. – Šeima (JAV, Prancūzija) – 21 val.; 28 d. – 18.30, 23.45; 29 d. – 14.30, 21 val.; 30 d. – 17 val.; X. 1 d. – 18.30; 3 d. – 15.30, 20.30
27 d. – Magiškas Paryžius 3 (Prancūzija) – 17.30; 28 d. – 21.30; 29 d. – 14.15; 2 d. – 18 val.
27 d. – Optimisto istorija (JAV) – 19.30; 28 d. – 14.45; 29 d. – 20.45; X. 1 d. – 21 val.; 3 d. – 16 val.
27 d. – Pilnos rankos pistoletų (Ispanija) – 22 val.
28 d. – Laiškai Sofijai (D. Britanija) – 14.30
28 d. – Jobs (JAV) – 24 val.; 30 d. – 21.30; X. 2, 3 d. – 19.30
28, 29 d. – Teresės nuodėmė (Prancūzija) – 14 val.
28 d. – Vienišas klajūnas (JAV) – 21 val.
29 d. – 16.15
28 d. – Ranka rankon (Prancūzija) – 17.15; 30 d. – 20.15; 2 d. – 20.30
28 d. – 7 dienos Havanoje (Prancūzija, Ispanija) – 19.15; 29 d. – 18.30; 30 d. – 17.30
29 d. – Nuodėminga aistra (Vokietija, Prancūzija) – 16.30; 3 d. – 18.15
2 d. – Nuo tavo lango prie manojo (ciklas „Ispaniškai“) – 17.30
27 d. – Ranks rankon (Prancūzija) – 17.15; 30 d. – 20.15; 2 d. – 20.30
28 d. – 7 dienos Havanoje (Prancūzija, Ispanija) – 19.15; 29 d. – 18.30; 30 d. – 17.30
29 d. – Nuodėminga aistra (Vokietija, Prancūzija) – 16.30; 3 d. – 18.15
2 d. – Nuo tavo lango prie manojo (ciklas „Ispaniškai“) – 17.30
27-X. 2 d. – Kalinai (JAV) – 17.15, 21.15; 3 d. – 21.15
27-X. 3 d. – Laiškai Sofijai (D. Britanija) – 11.45
27, X. 2 d. – Šeima (JAV, Prancūzija) – 19.15
27-X. 3 d. – Labas, mes Mileriai (JAV) – 21.30, 23.50; 29-X. 3 d. – 21.30
29 d. – Ralfas grivėjas (JAV) – 10.30

27 d. – Tėvas (rež. M. Sargsyanas) – 18.45; 28 d. – 14 val.

X. 1 d. – Elitinis jaunimas (D. Britanija, JAV) – 16.15

X. 1, 3 d. – Šeima (JAV, Prancūzija) – 18 val.

2 d. – Samsara (JAV) – 16.15

2 d. – Nuodėminga aistra (Prancūzija, Vokietija) – 18 val.; 3 d. – 16.15

KAUNAS

Forum Cinemas

27, 28, 30-X. 3 d. – Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 11.45, 12.55, 17.30, 20.30;

29 d. – 10.20, 12.55, 17.30, 20.30

27, 28 d. – Laiko tiltas (JAV) – 11.30, 15.15, 18.15, 21, 23.45; 29-X. 3 d. – 11.30, 15.15,

18.15, 21, 21.45

X. 2 d. – Gravitacija (3D, JAV) – 18.30

27 d. – filmas-koncertas „Metallica – like never before“ (3D, JAV) – 19, 23.59; 28 d. – 23.59

27 d. – Sparnai (3D, JAV) – 10.15, 12.30, 15, 17.15; 28-X. 3 d. – 10.15, 12.30, 15 val.

27-X. 3 d. – Sparnai (JAV) – 11.15, 13.30, 16 val.

27 d. – Šeima (JAV, Prancūzija) – 19, 20.15;

28-X. 3 d. – 20.15

27 d. – Jobs (JAV) – 15.45, 18.30, 21.15, 23.40; 29 d. – 18.30, 21.15, 23.40; 30-X. 1, 3 d. – 15.45,

18.30, 21.15; X. 2 d. – 15.45, 21.15

27-X. 3 d. – Kalinai (JAV) – 17.45, 20.45

28, 29 d. – Monstrų universitetas (3D, JAV) – 15.45; 28 d. – Monstrų universitetas (JAV) – 10.30; 27-X. 3 d. – Smurfai 2 (JAV) – 13 val.; Ženk pirmajį žingsnį (P. Korėja, JAV) – 14.45

27, 28 d. – Rydiko kronikos. Sugrįžimas (JAV) – 23 val.

27-X. 3 d. – Smurfai 2 (3D, JAV) – 11 val.

28, 29 d. – Bjaurusis aš 2 (3D, JAV) – 13.15

27, 28 d. – Išvarymas (JAV) – 22.45

27-X. 3 d. – Bjaurusis aš 2 (JAV) – 10.45;

Džesmina (JAV) – 15.30

27, 3-X. 3 d. – Laiškai Sofijai (D. Britanija) – 13.15, 16.15; 28, 29 d. – 16.15

27, 28 d. – Labas, mes Mileriai (JAV) – 21.30, 23.50; 29-X. 3 d. – 21.30

29 d. – Ralfas grivėjas (JAV) – 10.30

KLAIPÉDA

Forum Cinemas

27-X. 3 d. – Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 10.30, 13, 18, 20.45

Laiko tiltas (JAV) – 11, 15.45, 18.30, 21.30;